Bibl. St. Pr.
X
No. 265

ZARYS

8896

POLSKIEGO

PRAWA WEKSLOWEGO

OPRACOWALI

DR. ALFRED LANIEWSKI
i DR. KAROL HAMERSKI

Tow. Biblioteki słuchaczów prawa Uniwer. Jagiell.

Wydz. Bibl. Prawnicza
1806139684

WYDANIE DRUGIE.

KSIĘGOZBIÓR
Towarzystwa Bibljoteki Słuchaczów Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego
Nr 7898

NAKŁADEM AUTORÓW — LWÓW, 1926.

1965
II

DRUKARNIA A. GOJAWICZYŃSKIEGO LWÓW, KOPERNIKA 20.

WSTĘP HISTORYCZNY.

Początków wekslu należy szukać w średniowieczu. Wyrósł on w XIII. i XIV. wieku we Włoszech i południowej Francji. Pierwszą funkcją, jaką on spełniał, była funkcja transportowa, to znaczy weksel ułatwiał transport pieniędzy z jednego miejsca na drugie, co w ówczesnych niepewnych pod względem bezpieczeństwa publicznego czasach było wielkiego znaczenia. Kupiec, zamiast wozić ze sobą pieniądze, wręczał je wekslarzowi (campsorowi), a ten za to dawał mu weksel, płatny w miejscowości, gdzie kupiec potrzebował pieniędzy, zlecając tymże wekslem wekslarzowi w owem miejscu zamieszkałemu wypłatę tejże sumy pieniężnej.

Po pewnym czasie poczyna weksel spełniać i drugą funkcję gospodarczą, a mianowicie funkcję kredytową, polegającą na tem, że za wartości obecnie dawane, otrzymuje się weksel, płatny w czasie późniejszym.

Ze względu zaś na to, że weksel jest łatwo przenośnym z jednej osoby na drugą, poczyna służyć jako surogat pieniądza, którym uskutecznia się wypłaty, spełniając w ten sposób dalszą swą funkcję gospodarczą, t. j. funkcję obiegową.

W końcu poczyna weksel spełniać i czwartą swą funkcję, t. j. służyć jako środek międzynarodowych wypłat.

W Polsce do roku 1775. istniały tylko w poszczególnych miastach (Gdańsk, Elbląg) lokalne ustawy wekslowe, wzorowane w zupełności na takichże niemieckich. Na tychże też opiera się pierwsza polska ustawa z r. 1775.

Z upadkiem państwa polskiego dzieli prawo wekslowe, losy ustaw wekslowych państw zaborczych.

Obecnie obowiązujące prawo wekslowe z dnia 14. listopada 1924. Nr. 100. dz. ustaw poz. 926. opiera się na międzynarodowych konferencjach w Hadze zwołanych w latach 1910. i 1912., których owocem było stworzenie jednolitej ustawy wekslowej, opartej tak na systemie niemieckim, jak i francuskim, — a od której obecne prawo polskie tylko nieznacznie odbiega.

TEORJE WEKSLU.

Do najdawniejszych teorji wekslowych należą teorje Einerta, Liebego i Thöla.

Pierwszy uważa weksel za pieniądz papierowy, wydany przez kupca, a to dlatego, ponieważ zarzuty pozawekslowe, nieznane nabywcy nie mają przy wekslu znaczenia.

Teorję tę jednak należy uważać za mylną, albowiem pieniądz papierowy jest papierem na okaziciela, podczas gdy weksel opiewający na okaziciela, jest wedle prawa wekslowego niedopuszczalny. Ponadto odstąpienie papierowego pieniądza innej osobie nie rodzi żadnych stosunków między pozbywcą a nabywcą, jak to właśnie ma miejsce przy wekslu, wreszcie weksel jest środkiem zapłaty tylko o tyle, o ile w zamian za niego otrzyma się w przyszłości pieniądze.

Niesłuszną jest teorja Liebego, który weksel uważa za akt formalny, dopatrując się całej jego siły w jego formie.

Thöl uznaje natomiast kontraktowy charakter wekślu.

Tę t. zw. teorję kontraktową przejął i uzasadnił szereg prawników, a między innymi Goldschmidt, Gareis, Gierke, Gerber i inni. Twierdzą oni, że przyczyną powstania zobowiązania wekslowego jest umowa, a to zwłaszcza z tego powodu, ponieważ prawo chroni tylko indosatarjusza w dobrej wierze nie chroni natomiast w dobrej wierze będącego remitenta.

Powstanie zobowiązania wekslowego wobec dalszych nabywców tłómaczą zwolennicy tej teorji jużto w ten sposób, że pierwszy nabywca pełni rolę pośrednika między swym następcą a wystawcą, już też twierdzą, że umowa zawierana z pierwszym nabywcą jest zarazem umową in favorem tertii (na rzecz dalszych nabywców) albo też, że umowa z pierwszym nabywcą jest ofertą skierowaną do nieoznaczonej osoby, której przyjęciem jest akceptowanie wekslu Goldschmidt wreszcie twierdzi, że w umowie z pierwszym nabywcą mieści się zarazem jednostronne przyrzeczenie wobec dalszych nabywców, które sprawia, że kto tylko weksel nabędzie, staje się temsamem uprawnionym.

Po za tą teorją istnieją i inne jeszcze teorje, starające się wyjaśnić istotę zobowiązania wekslowego.

W szczególności teorja kreacyjna dopatruje się przyczyny powstania zobowiązania wekslowego w samym fakcie wystawienia wekslu. Teorja personifikacyjna uważa sam

weksel za wierzyciela, a jego posiadacza tylko za zastępcę wekslu. Teorja emisyjna domaga się od wystawcy aktu zdolnego do przeniesienia własności, domagając się jednak zarazem także i od wierzyciela pewnych aktów prawnych. Z pomiędzy zwolenników tej teorji domaga się Kuntze, aby weksel dostał się do rąk trzeciej osoby, przyczem obojętnem mu jest, czy ona będzie w dobrej czy złej wierze. Grünhut natomiast żąda, by weksel dostał się w ręce posiadacza w dobrej wierze.

TYTUŁ I.

WEKSEL TRASOWANY.

Treść i istota wekslu trasowanego przedstawiają się w ten sposób, że jedna osoba, którą zowiemy wystawcą, gdyż ona weksel wystawia, jest niejako jego autorem, poleca osobie drugiej, którą nazywamy trasatem, lub przekazanym, aby osobie trzeciej, zwanej remitentem (także wekslobiercą) wypłaciła pewną sumę wekslową.

Następujący interes uzmysłowi nam zastosowanie wekslu. Jan A. kupił u Władysława B. towary, za które ma mu zapłacić po pewnym czasie 200 zł.; ponieważ zaś niejaki Zygmunt C. jest dłużny Janowi A. kwotę 200 zł., przeto Jan A. zamiast sam zapłacić tę kwotę Władysławowi B. wystawia weksel. (staje się wystawcą), w którym poleca Zygmuntowi C. (w tym wypadku trasatowi), by Władysławowi B. (w tym wypadku remitentowi) ową kwotę 200 zł. zapłacił. Mówimy w tym wypadku, że Jan A. remituje weksel Władysławowi B., zaś trasuje go na Zygmunta C.

Przy wekslu trasowanym występują tedy trzy osoby: jedna dająca polecenie wypłaty (wystawca), druga, do której to polecenie jest skierowane (trasat) i trzecia, na rzecz której to polecenie opiewa (remitent).

DZIAŁ I.

WYSTAWIENIE I FORMA WEKSLU.

Weksel nie może być wystawiony w formie dowolnej; na wekslu znajdują się jedne wyrażenia, które przepisuje już sama ustawa i te wyrażenia nazywamy ustawowymi wymogami, lub klauzulami weksla; one na wekslu znajdować się muszą, brak choćby jednej z nich powoduje, że dokumentu takiego nie mogli-

byśmy uważać za weksel. Inne wyrażenia wytworzyła praktyka i te nazywamy kupieckimi, lub zwyczajowymi wymogami względnie klauzulami wekslu; brak takowych nie przeszkadza, że odnośny dokument będzie mimoto wekslem.

Do klauzul ustawowych należą:

1. oznaczenie „weksel“ i to w samej treści wekslu, a więc nie jako n. p. napis.

2. polecenie wypłaty s u m y p i e n i ę ż n e j (więc nie dostarczenia n. p. towarów, papierów wartościowych i t. p.), przyczem wypłaty tej nie wolno uzależnić od jakiegoś warunku n. p. od wzajemnego świadczenia

3. wymienienie nazwiska trasata

4. oznaczenie czasu płatności sumy pieniężnej (sumy wekslowej), z tem jednakże, że weksel na którymto wyraźnie nie nastąpiło, będzie mimoto uważany za ważny weksel, a przyjmiemy, że ma on być płatny za okazaniem“ (o czem jeszcze poniżej) t. zn. wtedy, kiedy się tylko zapłaty zażąda.

5. oznaczenie miejsca, w którem zapłata ma nastąpić, przyczem wyraźne oznaczenie tego miejsca nie jest koniecznie wymaganem, wystarczy bowiem, jeźli obok nazwiska trasata znajdzie się na wekslu jakaś miejscowość; w takim razie ją uważamy za miejsce płatności weksla.

6. nazwisko remitenta, przyczem zauważyć należy, że wypłata sumy wekslowej nie musi nastąpić koniecznie na rzecz samego remitenta, lecz także ewentualnie i na jego zlecenie, to znaczy na rzecz tej osoby, którą on wskaże.

7. oznaczenie daty wystawienia wekslu, oraz miejsca, w którem go wystawiono przyczem i to miejsce nie musi być specjalnie oznaczone, i tu również wystarczy, jeżeli obok nazwiska wystawcy umieścimy jakąś miejscowość; w takim razie ją uważamy za miejsce wystawienia wekslu.

8. podpis wystawcy.

Do klauzul kupieckich należą:

1. Przyjęło się, by prócz oznaczania sumy wekslowej w treści samego wekslu, oznaczono ją ponadto u góry po prawej stronie wekslu; zwykle w treści wekslu pisze się ją słowami, a u góry cyframi, co jednak nie jest kategorycznie nakazanem. Może się zdarzyć, że wskutek omyłki czy innych okoliczności te dwukrotnie wypisane sumy mogą się między sobą różnić; w takim razie weksel będzie ważny na sumę wypisaną słowami, gdyby jednakże

sumę tę wypisano oba razy cyframi (co przecież jest dopuszczalnem), weksel jest ważny na sumę m n i e j s z ą.

2 oznaczenie weksla jako pierwszy (prima-weksel), choćbyśmy nawet nie wystawiali weksli dalszych (drugi — secunda, trzeci — terza).

3. t. zw. klauzula na zlecenie t. j. wyraźna wzmianka, że zapłata sumy wekslowej ma nastąpić „na zlecenie remitenta". Już wyżej zaznaczono, że to oznaczenie nie ma istotnego znaczenia, gdyż choćby go nawet nie było, suma wekslowa będzie zawsze płatną „na zlecenie" remitenta.

4. t. zw. klauzula waluty. Są to wyrażenia brzmiące na różnych wekslach rozmaicie jak: „wartość w gotówce", „wartość w towarach", wartość w rachunku". — Cóż ta klauzula oznacza? Zrozumiałą jest rzeczą, że wystawca remitując weksel t. zn. uprawniając remitenta do dysponowania sumą wekslową coś od niego otrzymał, co właśnie tą klauzulą stwierdza; mógł on mianowicie od niego otrzymać gotówkę, towary lub uznanie na rachunku i stosownie do tego rozmaite będzie brzmienie tej klauzuli.

Bywają jednak wypadki, że wystawca jakkolwiek na rzecz pewnego remitenta remitował weksel, przecież niczego od niego nie otrzymał n. p. jeżeli wystawca remituje weksel nie z własnej inicjatywy, nie skutkiem stosunku, który go łączy z remitentem, ale na prośbę jakiejś trzeciej osoby, która pragnie by dany remitent uzyskał prawo do sumy wekslowej; w tym wypadku występuje wystawca jedynie jako komisant tej osoby trzeciej i dlatego taki weksel nazywa się rymesą komisową. W tej rymesie nie może wystawca w klauzuli waluty stwierdzić, że on coś od remitenta otrzymał, bo on faktycznie od niego nic nie otrzymał, mogła co najwyżej coś otrzymać owa trzecia osoba i dlatego tu będzie klauzula waluty brzmieć: „wartość w rachunku N. N. (owej trzecie osoby").

Odnośnie jednak do tej tzw. waluty zaznaczyć należy, że ona nie jest wogóle w prawie wekslowym unormowana; ważność wekslu, powstałych z niego praw i zobowiązań w niczem nie wiąże się z kwestją „waluty wekslowej".

5. Tzw. klauzula pokrycia, która brzmi: „i wstawisz pan na rachunek"; treścią tej klauzuli poleca wystawca trasatowi, by jego obciążył, tzn. na jego rachunek wstawił fakt wypłaty sumy wekslowej; wystawca miał prawo trasować na trasata, ale też tenże ma za to prawo obciążyć jego rachunek.

Jednakże i tu bywa czasem, że wystawca trasuje nie z mocy własnego prawa wobec trasata, ale dlatego, bo trzecia osoba, której przysługuje prawo wobec trasata, go o to prosi; tu znowu występuje przy trasowaniu wystawca jako komisant owej trzeciej osoby i takie weksle, które wystawca trasuje jedynie na zlecenie trzeciej osoby nazywają się tratami komisowemi. Tu wystawca w klauzuli pokrycia nie poleci obciążyć swego rachunku lecz rachunek owej trzeciej osoby, która dała mu polecenie trasowania i dlatego będzie ta klauzula brzmiała: „i wstawisz pan na rachunek N. N. (owej trzeciej osoby)".

I ta kwestja tzw. pokrycia nie opiera się na prawie wekslowem owszem cały ten stosunek pokrycia pozostaje poza wekslem i opiera się na osobnych umowach poza wekslem zawartych. Również i dla posiadacza wekslu jest stosunek pokrycia obojętnym.

6. Tzw. klauzula zawiadomienia, która brzmi: „bez uwiadomienia", lub „za uwiadomieniem", którą wystawca poleca trasatowi, by świadczył zapłatę nie czekając jego osobnego uwiadomienia lub też właśnie takowe wyczekując.

7. Weksel wymaga ostemplowania wedle specjalnej skali wekslowej a to pod rygorem kar skarbowych.

* * *

Wedle powyższego będzie zatem weksel trasowany brzmiał:

Lwów, dnia 15 września 1914 *Na Zł. 100.—*

Za trzy miesiące[1] *od daty zapłacisz Pan za ten prima weksel na zlecenie p. Jana Remowskiego kwotę*

sto złotych

wartość w rachunku[2] *i wstawisz go Pan na rachunek za uwiadomieniem*[3].

Adolf Hilarski

Pan Wincenty Roicki
we Lwowie

---

[1]) Może być i inne oznaczenie płatności, o czem poniżej.
[2]) Może być w miarę okoliczności „w towarach" lub „w gotówce".
[3]) Może być „bez zawiadomienia".

Może się zdarzyć, że ktoś podpisze weksel, który jeszcze nie został wypełniony w całości lub części; mimoto, o ile ten weksel później zostanie wypełniony — odpowiada on za niego, chyba że udowodni, że wypełnienie nastąpiło niezgodnie z jego wolą. Jednakże, gdyby nawet to ostatnie miało miejsce, będzie odpowiadał wobec osoby, która ten weksel nabyła w dobrej wierze, tzn. nie wiedząc o tem, że wypełnienie go nastąpiło wbrew woli podpisującego.

* * *

Jakkolwiek osoba remitenta musi być na wekslu wymieniona, to może nią być i sam wystawca tzn. wystawca chce, by weksel był płatny na jego zlecenie („zapłacisz Pan.... na zlecenie moje własne"); są to tzw. weksle na własne zlecenie. Tak samo może być trasatem ta sama osoba co wystawca (weksel trasowano-własny) co będzie w szczególności miało miejsce wtedy, jeżeli jakieś przedsiębiorstwo trasuje weksel na swą filję.

* * *

Często trasat mieszka w miejscowości tak odległej, że ściągnięcie sumy wekslowej napotkałoby na trudności; w takim razie wymieni się jakąś inną osobę w innej miejscowości, u której weksel będzie płatny a z którą oczywiście trzeba się poprzednio w tym względzie porozumieć; otóż weksel, płatny nie u trasata, lecz u innej osoby, choćby ona zresztą nawet w tem samem miejscu mieszkała co i trasat, nazywa się umiejscowionym lub domicyljowanym a ową osobę nazywamy domicyljatem.

Z chwilą, kiedy taki domicyljat został na wekslu wymienionym, do niego należy się zgłosić po zapłatę, tzn. nie wolno pominąć domicyljata a zgłaszać się do trasata....

Umiejscowić weksel u domicyljata ma prawo tak wystawca jak i trasat; jednakże tylko ten pierwszy może wskazać domicyljata zamieszkałego w innej miejscowości niż podanej koło nawiska trasata.

Domicyljat nie jest osobą z wekslu ani uprawnioną ani zobowiązaną i dlatego też wekslu nie podpisuje.

Co innego aniżeli domicyl jest lokal zapłaty, który wskazać może albo wystawca albo trasat; w tymto lokalu należy prezentować weksel (o czem poniżej będzie mowa) i go protestować.

* * *

Na wekslach płatnych „za okazaniem" lub w pewien czas po okazaniu można umieścić dopisek, że suma wekslowa będzie

oprocentowana np. „zapłacisz Pan..... 100 zł. wraz z 5% odsetkami“ a to dlatego, ponieważ przy tych wekslach nie można przecież z góry wiedzieć, kiedy one będą płatne i nie można dlatego odsetek uwzględnić już w samej sumie wekslowej; przy innych wekslach dadzą się procenta z łatwością obliczyć i wstawić do sumy wekslowej, dlatego nie wolno ich osobno wymieniać, a wymienienie ich uważa się za nienapisane.

Jeżeliby nie określono wysokości odsetek, lecz ogólnikowo powiedziano: „zapłacisz Pan.... 100 zł. wraz z odsetkami“, — wtedy należy rozumieć 6%. Można też określić datę, od której biegną odsetki. Jeźli tego wyraźnie nie uczyniono, biegną one od daty wystawienia wekslu.

* * *

Weksel można podpisać także przez zastępcę; oczywiście gdyby ktoś podpisał weksel jako zastępca drugiej osoby, a nie miał do tego upoważnienia lub też dane sobie upoważnienie przekroczył, będzie sam odpowiadał za całe zobowiązanie wekslowe; więc jeźli mając upoważnienie do podpisania wekslu na 100 zł., podpisał na 200 zł., będzie odpowiadał za całych 200 zł.

DZIAŁ II.

INDOS.

Z tego cośmy dotąd powiedzieli wynika, że owym pierwszym uprawnionym do pobrania sumy wekslowej, względnie dysponowania nią jest remitent, czy nim będzię sam wystawca czy też inna osoba. Ten uprawniony może jednak przysługujące mu z weksla prawa przelać na kogo innego tzn. uprawnić w tej samej mierze kogo innego do dysponowania sumą wekslową. Takie przelanie praw weklowych na inną osobę, uskutecznione na samym wekslu nazywa się indosem albo żyrem. Mamy tu tedy dwie osoby: jedną, która ustępuje prawa z wekslu jej przysługujące i tą nazywamy indosantem albo żyrantem i drugą, która te prawa nabywa, tą zwie się indosatarjuszem albo żyratarjuszem. Pamiętać należy o tem, że każdy indosatarjusz tj. nabywca praw wekslowych może się każdej chwili stać indosantem tj. przelać swe prawa na kogo innego tj. na dalszego indosatarjusza, a ten znowu dalej, tak, że łańcuch indosów jest nieograniczony.

Ponieważ klauzula „na zlecenie“ nie należy do istotnych wymogów wekslu, przeto można indosować weksel, który nawet

takiej klauzuli nie posiada i opiewa np. „zapłacisz Pan..... panu X-owi". Tylko gdyby wystawca wyraźnie zakazał indosowania wekslu pisząc na nim np.: „zapłacisz Pan..... panu X-wi lecz nie na jego zlecenie", wtedy wekslu indosować nie można. Tego rodzaju weksel zwie się rekta-wekslem. Zaznaczyć tu jednak wypada, że weksel taki może być mimoto indosowany w formie i ze skutkami zwyczajnej cesji.

Indosować weksel można na każdego a więc nawet na osoby wekslowo zobowiązane z danego wekslu np. na trasata i wystawcę, którzy znowu ze swej strony mogą w dalszym ciągu weksel indosować.

Taki indos nazywa się indosem powrotnym. Oczywiście weksel nabyty przez dłużnika wekslowego przed płatnością wekslu powoduje spoczywanie praw wekslowych.

Indos winien być bezwarunkowy. Musi on odnosić się do całej sumy wekslowej a nie do jego części. Musi on być — co już zresztą poprzednio wspomniano — napisany na samym wekslu, często się jednak zdarzy, że odwrotna strona wekslu, która jest dla indosów przeznaczoną, nie będzie w stanie wszystkich ich pomieścić, wtedy należy sporządzić kartkę dodatkową tzw. przydłużek lub allonżkę, skleić z wekslem i na niej umieszczać dalsze indosy.

Indos może być albo zupełny albo niezupełny. Indos zupełny zawiera: 1. Klauzulę zlecenia. 2. Nazwisko indosatarjusza. 3. Klauzulę waluty. 4. Miejsce i datę uskutecznienia indosu. 5. podpis indosanta. Zaczem indos zupełny brzmieć będzie na przykładzie:

„Zamiast mnie[1]) na zlecenie[2]) p. Janowskiego[3]). Wartość w gotówce[4]).

Lwów[5]), dnia 12 maja 1925[6]).

Adam Niziński[7]).

Zupełnie ten sam skutek prawny ma indos niezupełny polegający jedynie na samym podpisie indosanta; oczywiście, by uniknąć nieporozumień co do charakteru wekslowego podpisanego, tego rodzaju indos musi być umieszczony tylko na odwrotnej stronie wekslu, względnie na przydłużku, gdyż sam podpis na przedniej stronie bez dodatku mógł by oznaczać ewentu-

[1]) Tu należy domyśleć się słów „zapłacisz pan", [2]) klauzula zlecenia; [3]) nazwisko indosatarjusza, [4]) klauzula waluty, [5]) miejsce uskutecznienia indosu, [6]) datę, [7]) podpis indosanta.

alnie akcept lub porękę (o czem poniżej). Tego rodzaju indos zowie się także indosem otwartym lub indosem in blanco. Wynika z tego, że uprawnionym wekslowo będzie przy indosie zupełnym, wymieniony w nim indosatarjusz, natomiast przy indosie in blanco posiadacz weksla. Tenże może weksel dalej indosować w trojaki sposób:

1. przy pomocy zupełnego indosu, a więc z wymienieniem nazwiska dalszego indosatarjusza;

2. przy pomocy indosu otwartego, a więc umieszczając na wekslu jedynie swój podpis;

3. przez proste wręczenie weksla. Każdemu indosatarjuszowi na podstawie indosu in blanco wolno jest indos taki uzupełnić, w szczególności wstawić doń nazwisko indosatarjusza i to albo swoje własne albo też innej osoby (np. tej, której on weksel odstępuje).

Indosantowi może zależeć na tem, by jego indosatarjusz weksla dalej nie indosował, może on temu zapobiedz przez umieszczenie w indosie słów „nie na zlecenie". („Zamiast mnie panu Janowskiemu, lecz nie na zlecenie"). Taki indos zowie się rekta-indosem.

Skutkiem takiego zakazu dalszego indosowania jest to, że indosant odpowiada wekslowo jedynie wobec swego bezpośredniego indosatarjusza względnie wobec tegoż następców tylko w tym zakresie, jak wobec niego samego.

Indosatarjusz nie potrzebuje wykazywać w jaki sposób, z jakiego tytułu i na jakiej podstawie nabył weksel; uważamy go za uprawnionego wekslowo, jeżli ma w swem ręku weksel i jeżli z szeregu umieszczonych na wekslu indosów wynika na podstawie powyżej wyłuszczonych zasad, że on jest właśnie indosatarjuszem. Może się tedy zdarzyć wypadek, że indosatarjusz z indosu in blanco, którego nazwisko tedy na wekslu nie widnieje i który go nabył przez proste wręczenie, zgubi weksel. Znalazca indosuje go komu innemu, który weksel nabywa w najlepszej wierze; otóż ten ostatni idnosatarjusz (w dobrej wierze) będzie w zupełności z wekslu uprawnionym, dalszej legitymacji nie potrzebuje i nie będzie też obowiązany wydać tego wekslu owemu, który go zgubił. Tylko ten indosatarjusz jest obowiązany wydać weksel, który go nabył w złej wierze, (a więc znalazca lub złodziej, który weksel ukradł) lub kto przy nabyciu dopuścił się ciężkiego niedbalstwa (n. p. nabywa weksel od znanego sobie

złodzieja, choć nie wie zresztą, że on weksel ukradł, lub od biedaka, co do którego może przypuszczać, że on z wekslami nie ma nic do czynienia).

Dalszą konsekwencją tego bezwzględnego uprawnienia posiadacza wekslu jest to, że dłużnik wekslowy nie może mu odmówić świadczenia z powodów, który nie zaistniały właśnie między tym posiadaczem a dłużnikiem, lecz między dłużnikiem a poprzednimi posiadaczami lub wystawcą. N. p. wystawca sprzedał towar trasatowi i na pokrycie ceny kupna trasuje nań weksel. Następnie indosuje ten weksel na trzecią osobę. Trasat przekonał się potem, że towar nie odpowiada zamówieniu i miałby prawo wystawcy zań nie zapłacić; mimoto jednak nie będzie mógł podnieść tego zarzutu wobec indosatarjusza i będzie też wobec niego obowiązany do świadczenia. Tylko w tym wypadku, gdyby wystawca był wyraźnie powiedział indosatarjuszowi, że indosuje na niego ten weksel właśnie w tym celu, by trasata pozbawić tego zarzutu i mu w ten sposób wyrządzić szkodę, będzie mógł trasat (o ile to nb. udowodni) podnieść zarzuty przysługujące mu osobiście przeciw wystawcy (taksamo i przeciw innym poprzednim posiadaczom) także przeciw indosatarjuszowi.

Z tą kwestją łączy się wogóle sprawa t. zw. zarzutów wekslowych.

Otóż do zarzutów dopuszczalnych należą prócz powyżej wymienionego jedynie zarzuty oparte na samem prawie wekslowem (zarzut braku zdolności weslowej, braku formy prawem nakazanej i t. p.) dalej zarzuty wypływające z rozmaitych zastrzeżeń na wekslu umieszczonych (bez obligu i t. p.) oraz te zarzuty, które dłużnik może podnieść wprost przeciw posiadaczowi wekslu (n. p., że do jego rąk zapłatę uiścił lub, że ma do niego, nadającą się do kompensaty pretensję wzajemną).

Z tego, co się dotąd powiedziało, wynika, że indos przenosi na nabywcę własność weksla. Może jednak czasem leżeć w interesie indosanta (posiadacza wekslu), że on zechce na drugiego nie przenosić własności wekslu, ale wręczyć go tylko w tym celu, by on ten weksel przedłożył trasatowi do akceptu (o czem niżej), lub n. p. go zaprotestował albotež dla niego zainkasował sumę wekslową. Ten drugi, aby te czynności uskutecznić, musi też posiadać legitymację wekslową, a taką legitymacją jest tylko indos; zaczem i w tym przypadku będziemy musieli weksel indosować, ale dla odróżnienia, że czynimy to nie dla przeniesienia

własności wekslu, ale w innym celu, czynimy przy takim indosie wzmiankę: „waluta do odebrania“, lub „do inkasa“, albo „per procura“, albo jakąkolwiek inną wzmiankę, wskazującą na to, że indosatarjusza chcemy jedynie upoważnić do pewnych czynności zastępczych. Ten indos w przeciwieństwie do indosu przelewającego własność t. zw. indosu własnościowego, zowie się indosem zastępczym. Będzie on przykładowo brzmiał;

„Zamiast mnie Panu Borowskiemu. Waluta do odebrania“.

Taki indosatarjusz „per procura“ będzie mógł również wykonywać wszelkie prawa z wekslu płynące, będzie mógł dalej swoje upoważnienie przelać na kogo innego, t. j. weksel dalej indosować „per procura“ na kogo innego, ale ponieważ on nie nabył prawa własności tego wekslu, więc też nie może na kogo innego jej przelewać, zatem indosu własnościowego uskutecznić nie może.

Wyżej powiedziano, że dłużnik wekslowy może podnosić przeciw indosatarjuszowi zarzuty osobiście mu przeciw niemu przysługujące. Zachodzi tedy pytanie, czy w wypadku indosu zastępczego może dłużnik podnosić takież zarzuty, wypływające ze stosunków osobistych między nim, a indosatarjuszem „per procura“. — Otóż jasną jest rzeczą, że nie; albowiem właściwie uprawnionym jest tu przecież nie indosatarjusz „per procura“, lecz tylko indosant; indosatarjusz „per procura“, jeźli inkasuje n. p. sumę wekslową, to inkasuje ją dla indosanta; indosatarjusz „per procura“ jest tylko wykonawcą zleceń indosanta i dlatego tu dłużnik wekslowy może się zasłaniać tylko zarzutami, służącemi mu przeciw indosantowi.

Oczywiście, że możliwem jest uzyskanie tego samego drogą indosu własnościowego, mieszczącego w sobie ukryty indos zastępczy. Indos taki nosi jednak w całej pełni cechy indosu pozornego.

Ponadto może być zamiarem indosanta oddać komuś weksel w zastaw, a nie na własność. (Mogę komuś oddać w zastaw, ale bynajmniej nie na własność zegarek, jako zabezpieczenie pożyczki, którą on mi udzielił; ja nazywam się wtedy zastawcą, a ten komu dałem na zabezpieczenie zegarek zastawnikiem). Otóż gdyby taki indosant indosował weksel drogą zwykłego indosu własnościowego, naraziłby się na to, że indosatarjusz indosowałby ten weksel dalej, a nowonabywca miałby już wobec swego poprzednika, a więc zastawcy bezwzględne prawo wekslowe. Otóż, aby

się przed tem uchronić, czynimy w indosie wzmiankę: „Waluta na zabezpieczenie“, lub „waluta w zastaw“, albo jakąkolwiek inną zresztą wzmiankę, z którejby wynikało, że weksel dano jedynie w zastaw; otóż taki indosatarjusz może wprawdzie wykonywać wszelkie prawa z wekslu wynikające, jednakże nie może na nikogo przelać własności tego wekslu, albowiem jego indos ma zawsze tylko znaczenie poprzednio omówionego indosu zastępczego. Przy tym indosie dłużnicy wekslowi nie mogą podnosić przeciw poiadaczowi wekslu zarzutów ze swych osobistych stosunków z indosantem, chyba, gdyby wykazali, że on rozmyślnie celem pozbawienia ich zarzutów porozumiawszy się w tym względzie z indosatarjuszem, weksel nań indosował.

Indos po terminie płatności ma te same skutki, co indos przed terminem. Jednakże indos po proteście z powodu niezapłacenia, lub po upływie czasokresu, ustanowionego dla protestu ma tylko skutki zwyczajnej cesji.

Praktyczne znaczenie ma indos dla kupca, który posiadając rymesę (weksel, z którego się jest uprawnionym, — w przeciwieństwie do „traty“ t. j. weksla, z którego się jest zobowiązanym) może nią płacić za towary, indosując ją na sprzedawcę. Ponadto osoba posiadająca weksel, może zań otrzymać jeszcze przed terminem płatności gotówkę, indosując go na tego, który mu tę gotówkę daje. Takie odstępowanie weksli niezapadłych za gotówkę nazywa się eskontem weksli, indosujący płaci indosatarjuszowi (za to, że ten mu wypłaca walutę przed terminem płatności) wynagrodzenia obliczane procentowo od dnia eskontu do dnia zapadłości wekslu i zwane dyskontem.

DZIAŁ III.

PRZYJĘCIE.

Na samym wstępie powiedziane zostało, że przy wekslu trasowanym poleca wystawca trasatowi, by on uskutecznił wypłatę. Jasną jest rzeczą, że z samego takiego polecenia jeszcze trasat nie jest obowiązany istotnie tą wypłatę uskutecznić, w przeciwnym razie mógłby każdy dowoli trasować weksle na piersze lepsze osoby i z tego wynikałby dla owych osób obowiązek honorowania wekslu. Jeżeli chcemy być pewnymi, że trasat poczuwa się do obowiązku zapłaty, musimy postarać się o jego w tym kierunku oświadczenie, o to, by on weksel przyjął czyli zaakceptował.

Celem uzyskania tego akceptu należy tedy trasatowi przedłożyć weksel do przyjęcia. Może to zaś uczynić nietylko uprawniony z wekslu ale ktokolwiek tylko weksel ma w swojem ręku; kupcy bardzo często — o ile trasat mieszka w innem miejscu — wyręczają się w tym względzie swymi znajomymi kupcami w miejscu zamieszkania trasata; to przedstawienie wekslu do przyjęcia może nastąpić aż do terminu płatności i winno nastąpić w miejscu zamieszkania trasata. W każdym jednak razie zaznaczyć wypada że to przedstawienie wekslu do przyjęcia nie jest bezwarunkowo koniecznem; wszak trasat, poczuwając się do obowiązku zapłaty, może ją uskutecznić, choćby weksla nie akceptował.

Wedle polskiego prawa wekslowego nie jest obowiązany trasat wekslu akceptować, choćby nawet wystawca posiadał do niego pretensję. Tego rodzaju obowiązek trasata uzasadniony być może tylko osobną umową. Akcept ma wielkie znaczenie jako oczywisty dowód uznania ze strony trasata swego obowiązku. Dlatego też może tak wystawca jak i każdy indosant zastrzec, że weksel ma być przedstawiony trasatowi do przyjęcia i mogą też oni zastrzec, że ma to nastąpić w ciągu pewnego czasokresu Z drugiej jednak strony ma prawo wystawca zakazać wszystkim posiadaczom wekslu przedstawiać go do przyjęcia. Jakiż interes może mieć wystawca umieszczając tego rodzaju zakaz? Otóż wyobraźmy sobie sytuację tego rodzaju. N. N. krawiec szyje różnym swym klijentom ubrania na kredyt. Gdyby trasował na tych klijentów weksle ułatwiałby sobie położenie dlatego, bo weksle te mógłby eskontować w jakimś banku i uzyskać w ten sposób jeszcze przed terminem zapadłości swych pretensji gotówkę potrzebną mu do obrotu. Jednakże w normalnym biegu rzeczy musiałby się zgodzić na to, że indosatarjusz (eskonter) przedstawiłby te weksle jego klijentom do akceptu; szeroka zaś publiczność niechętnie patrzy na branie na siebie zobowiązań wekslowych i poczęłaby niewątpliwie unikać rzeczonego krawca. Otóż z chwilą kiedy on zakaże przedstawiania tych weksli do przyjęcia, będzie mógł je śmiało eskontować i być pewnym, że — choć te weksle na swych klijentów trasował — oni o tem wogóle się nie dowiedzą, bo nikt od nich akceptu nie będzie żądał.

W dwóch tylko wypadkach nie może wystawca zakazać przedstawienia weksla do przyjęcia. Pierwsze w wekslach umiejscowionych a to z tego powodu, że tu mógłby się wystawca dopuścić nadużyć; mianowicie nie mając w rzeczywistości żadnego

dłużnika, a więc nie mając żadnej realnej podstawy do trasowania na kogoś wekslu, trasować by go mógł na osobę zmyśloną, nieistniejącą, następnie weksel taki by u kogoś eskontował, wymieniając domicyljata, któryby uskuteczniał wypłatę. Gdyby tedy przy takich wekslach domicyljowanych dopuszczalnym był zakaz przedstawiania do przyjęcia, nigdyby się nie wykryło, że osoba trasata jest sfingowaną.

Drugi wypadek zachodzi przy wekslach płatnych w pewien czas po okazaniu, o których niżej będzie mowa; tu nie można dlatego zakazywać przedstawienia do przyjęcia, bo właśnie chwila tego przedstawienia do przyjęcia jest owem okazaniem i od niej liczy się czas płatności wekslu. Przy tych wekslach zależy od woli wystawcy, kiedy je należy przedstawić do przyjęcia; gdyby wystawca się w tym względzie nie oświadczył, ma to nastąpić w ciągu 6 miesięcy od dnia wystawienia wekslu; indosantowi przysługuje prawo skrócić czasokres oznaczony do przedstawienia do przyjęcia. Wystawca ma wreszcie prawo zastrzec, że przedstawienie wekslu do przyjęcia nie może nastąpić przed pewnym dniem.

Praktycznie wygląda przedstawienie do przyjęcia w ten sposób, że posiadacz wekslu zgłasza się u trasata, okazuje mu weksel i żąda przyjęcia go; trasat może oświadczyć, że chce się jeszcze namyślić do 24 godzin, wobec czego należy mu weksel nazajutrz ponownie przedstawić; niema jednak prawa trasat domagać się, by weksel u niego pozostawiono. Trasat dokonuje przyjęcia w ten sposób, że na samym wekslu pisze słowo: „przyjmuję", „przyjęto", „akceptuję" lub coś podobnego i pod tym umieszcza swój podpis, jednakże sam podpis trasata na przedniej stronie wekslu uważa się za przyjęcie. Z chwilą kiedy trasat weksel przyjął, zowiemy go przyjemcą lub akceptantem i z tą chwilą staje się on osobą w pierwszym rzędzie i bezwarunkowo z wekslu zobowiązaną. Data przyjęcia nie jest konieczną i musi ona mieć miejsce tylko przy wekslach płatnych w pewien czas po ukazaniu (wszak od niej biegnie czasokres zapadłości weksla) oraz wtedy, jeżli zostało zastrzeżonem, że weksel ma być przedstawiony do przyjęcia w oznaczonym czasokresie.

W celu zwrotnego poszukiwania przeciw wystawcy i indosantom posiadacz powinien stwierdzić brak daty przez protest.

* * *

Nasuwa się teraz pytanie jak postąpić, jeśli trasat wprawdzie weksel przyjmuje ale dodaje od siebie pewne zastrzeżenia czy

warunki np. pisze „przyjmuję lecz z płatnością 1 grudnia“ (podczas, gdy weksel był płatny 1 listopada) lub „przyjmuję lecz zapłacę w 2 ratach“. Otóż akcept nie może tego rodzaju warunków zawierać i należy tak go traktować i tak postąpić, jak gdyby trasat wogóle przyjęcia odmówił. Z drugiej jednak strony jest akceptant i z takiego zawarunkowanego przyjęcia zobowiązanym (oczywiście w tej mierze jak się zobowiązał, a więc z dodanem przez siebie ograniczeniem) zatem tylko posiadaczowi wekslu wolno jest uważać takie ograniczone przyjęcie jako nieprzyjęcie wekslu wogóle, natomiast nie może twierdzić akceptant, że jego ograniczone przyjęcie nie jest przyjęciem i że on z niego nie jest zobowiązanym.

W jednym tylko punkcie może być przyjęcie ograniczonem: mianowicie co do sumy wekslowej, więc może akceptant napisać: „przyjmuję lecz tylko do kwoty 100 zł.“ (choć weksel opiewa na 200 zł) i co do tej części sumy wekslowej musi się uznać przyjęcie za dokonane.

Natomiast może trasat w pewnym kierunku przy przyjęciu weksel uzupełnić. Na podstawie umowy z trasatem mógł wystawca — jak to już zresztą podniesiono — oznaczyć inne miejsce płatności niż miejsce zamieszkania trasata, nie podał jednak osoby, która w tem innem miejscu ma zapłatę uskutecznić; często może to być zbytecznem, jeżeli trasat ma np. i w tej miejscowości mieszkanie np. właściciel dóbr, który mieszka częściowo na wsi a częściowo w mieście albo kupiec, który ma w tej innej miejscowości zakład filjalny. W tym wypadku, jakkolwiek wystawca nie wymienił osoby, która weksel będzie miała płacić, nie będzie potrzebował i trasat przy przyjęciu jej oznaczać, lecz poczyta się, że on sam chce płacić w miejscu zapłaty. Jeżeli natomiast trasatowi nie jest możliwem płacić w miejscu zapłaty, oznaczy on osobę, która będzie płacić a przyjęcie będzie wtedy brzmiało np. „przyjęto, płatne w Banku Handlowym“. Choćby nawet weksel był płatny w miejscu zamieszkania może nie leżeć w interesie trasata płacić go np. w swojem pomieszkaniu i dlatego wolno mu przy przyjęciu oznaczyć lokal zapłaty, np. swój kantor a może także być dla niego dogodniejszym, by wogóle kto inny zapłatę uskutecznił a nie on osobiście np. bank, zaczem wolno mu przy przyjęciu tego rodzaju osobę wymienić (z którą nb. musi poprzednio się porozumieć).

Z chwilą kiedy trasat weksel przyjął; bierze on na siebie zobowiązanie do zapłaty sumy wekslowej w dniu płatności wekslu,

gdyby tego nie uczynił ma każdy posiadacz przeciwko niemu bezpośrednie roszczenie.

Jak zapatrywać się na znaczenie przyjęcia, gdyby ono zostało wprawdzie uskutecznionem ale następnie w jakikolwiek sposób przed zwróceniem wekslu przekreślone, wyskrobane lub w inny sposób unieważnione? Otóż należy w tym wypadku przyjąć, że akcept wogóle nie nastąpił wyjąwszy gdyby trasat poprzednio już był doniósł albo posiadaczowi wekslu albo komukolwiek na wekslu podpisanemu (wystawcy, indosantom). że weksel przyjął.

DZIAŁ IV
PORĘKA WEKSLOWA.

Jak za wypełnienie każdego innego zobowiązania może inna osoba przyjąć porękę, taksamo można ręczyć i za zobowiązanie wekslowe. Poręka wekslowa nazywa się awalem a poręczyciel wekslowy awalistą, przyczem nadmienić wypada, że porękę wekslową może dać nietylko osoba poza wekslem stojąca ale nawet osoba na wekslu podpisana (np. indosant może ręczyć za akceptanta). Nie może jednak w charakterze awalisty występować akceptant, wszak on jest tak i tak wobec każdego posiadacza wekslu zobowiązany i z jego poręki nie mogłoby powstać nowe zobowiązanie.

Poręka jest pewnego rodzaju zobowiązaniem wekslowem i tak jak wszystkie zobowiązania wekslowe, musi być z wekslu widoczną, zatem tylko na nim (ale także i na przydłużku) umieszczoną. Wygląda ona w praktyce tak, że poręczyciel pisze na wekslu, że ręczy za pewną osobę i podpisuje się np. „jako poręczyciel N. Bińskiego, Zygmunt Jezierski", lub „poręczam za N. Bińskiego, Zygmunt Jezierski". Gdyby poręczyciel nie wskazał za kogo właściwie ręczy, przyjmuje się, że on ręczy za wystawcę (o którym dowiemy się w dalszym ciągu, że w pewnych wypadkach również może się stać zobowiązanym). Co będzie jeśli ktoś podpisze się na wekslu a nie nadmieni, że podpisuje w charakterze poręczyciela? otóż, jeśli to miało miejsce na odwrotnej stronie wekslu, będziemy uważali to za podpis indosanta, natomiast podpis taki na przedniej stronie wekslu (o ile to oczywiście nie jest podpis wystawcy lub trasata) uważany będzie za podpis poręczyciela.

Do czego zobowiązuje się awalista? Do tego samego, do czego zobowiązanym jest ten, za którego przyjmuje porękę; za-

kres odpowiedzialności awalisty akceptanta równy jest odpowiedzialności tegoż, odpowiedzialność awalisty indosanta równą jest odpowiedzialności indosanta.

Zobowiązanie awalisty zależy od formalnej a nie od materjalnej ważności zobowiązania głównego. Zaczem będzie odpowiadał awalista, choćby podpis osoby za którą ręczył był nieautentyczny lub była to osoba nie posiadająca zdolności wekslowej, nie będzie natomiast odpowiadał, jeżeli podpis główny musi być uznany za nieistniejący.

Dowiemy się poniżej, że posiadacz wekslu ma pod pewnymi warunkami, o ile zapłaty nie otrzyma od akceptanta, prawo domagania się takowej od tych, którzy przed nim weksel podpisali czyli tzw. prawo regresu do swych poprzedników. Otóż takie prawo regresu tak do osoby, za którą ręczył jak i do jej poprzedników, ma także awalista, który zapłacił weksel.

DZIAŁ V.

PŁATNOŚĆ.

Płatność wekslu może być oznaczoną w jeden z następujących pięciu sposobów:

1. Można oznaczyć dokładnie dzień płatności wekslu pewnym oznaczonym dniem (tzw. weksle ze ścisłym terminem) np. „Dnia 15 sierpnia 1925 zapłacisz Pan....". Tu oznaczenie musi być tego rodzaju, by dzień płatności nie ulegał żadnej wątpliwości, zaczem musi się oznaczyć i miesiąc, gdyby natomiast nie było oznaczonego roku, przyjmiemy, że weksel płatny jest w tym roku, kiedy go wystawiono lub gdyby już tego roku takiego dnia więcej nie było w roku następnym. Wystarczy zresztą takie oznaczeczenie jak „w dniu Trzech Króli", gdyż i tu dzień płatności jest dokładnie oznaczony. Jeżeli dzień płatności przypada na święto kilkudniowe, to wedle jednych zapatrywań płatny jest weksel w dniu ostatnim, wedle zaś innych zapatrywań uznaje się, że data płatności nie została należycie oznaczona.

2. Weksel może być dalej płatny w pewien czas po dacie wystawienia a więc: „w dwa miesiące po dacie zapłacisz Pan...."

3, Następnie może być weksel płatny za okazaniem (okazowe) a więc przy przedstawieniu go; zatem czas płatności jest tu w zupełności zależny od woli posiadacza wekslu; każdej chwili może go zaprezentować a temsamem zażądać zapłaty. Brzmią one: „Przy okazaniu zapłacisz Pan..."

4. Ponieważ oznaczenie w ten sposób terminu płatności wekslu jest dla obowiązanego niewątpliwie uciążliwem, gdyż musi mieć każdej chwili przygotowaną gotówkę na wykupno wekslu, przeto istnieje też pewna modyfikacja względnie złagodzenie weksli okazowych a mianowicie w tzw. wekslach terminowo-okazowych tj. płatnych w pewien czas po okazaniu. I tu właściwie czas płatności zależny jest od woli posiadacza bo może on w każdej chwili weksel do przyjęcia przedstawić (okazać) ale w tejże samej chwili nie może on jeszcze jak przy wekslach okazowych żądać zapłaty, lecz akceptant ma tu jeszcze pewien oznaczony czas do dyspozycji; weksle te brzmią np. „W pięć dni po okazaniu zapłacisz Pan....".

5. Mamy wreszcie t. zw. weksle jarmarczne t. j. płatne na jakimś targu czy jarmarku powszechnym; brzmią one n. p. „Na Targach wschodnich zapłacisz Pan..."

W ten sposób można tedy oznaczyć płatność wekslu, ale też i wyłącznie tylko w ten sposób; oznaczenie płatności w jakikolwiek inny sposób (n. p. „na wiosnę r. 1926. zapłacisz Pan..." lub „po śmierci X. Y. zapłacisz Pan...") spowoduje, że weksel jako taki będzie nieważnym. Ponadto zauważyć trzeba, że dla całej sumy wekslowej musi być podany tylko jeden termin płatności; gdyby więc sumą wekslową była kwota 200 zł., nie można wekslu wystylizować w ten sposób: „Dnia 1. lipca zapłacisz Pan 100 zł., zaś dnia 1. sierpnia również 100 zł. bo weksel taki byłby nieważny.

* * *

Zachodzi odnośnie do weksli płatnych za okazaniem pytanie, kiedy ma on być przedstawiony do przyjęcia, a właściwie do zapłaty? Zależy to w pierwszym rzędzie od wystawcy, który może oznaczyć dowolny czasokres przedstawienia takiego wekslu do zapłaty. Czyni on to przez dopisek: „prezentować w ciągu trzech miesięcy". Gdy wystawca takiego czasokresu nie oznaczył, wolno jest posiadaczowi prezentować weksel do zapłaty w ciągu 6 miesięcy od daty wystawienia. Każdemu indosantowi przysługuje przy swym indosie umieścić dopisek, że tego rodzaju czasokres (więc albo ten oznaczony, przez wystawcę, albo w braku takiego ów sześciomiesięczny) skraca (przedłużyć mu go nie wolno, i w takim razie musi posiadacz prezentować weksel w tym czasokresie skróconym przez indosanta.

Kiedy należy przedstawiać do przyjęcia weksle płatne w pewien czas po okazaniu, zostało omówionem już powyżej, a tu tylko zauważyć wypada, że termin płatności tych weksli liczy się od daty ich przyjęcia, względnie, gdyby przyjęcia odmówiono, od daty protestu. Jak jednak liczyć termin płatności tychże weksli, jeżli przyjęcie nie zostało datowanem (co jest dopuszczalnem), a zarazem zaprotestowanie nie nastąpiło. — Otóż wiemy, że tego rodzaju weksle płatne w pewien czas po okazaniu można przedstawiać do przyjęcia w pewnym czasokresie, oznaczonym albo przez wystawcę (skróconym ewentualnie przez indosanta), lub w braku takowego w czasokresie sześciomiesięcznym. Więc, jeżli ani nie było daty przyjęcia, ani też protestu, przyjmuje się, że przyjęcie nastąpiło w ostatnim dniu czasokresu powyżej oznaczonego do przedstawienia wekslu do przyjęcia.

* * *

Pewnego wyjaśnienia wymaga, jak obliczać termin płatności weksli datowych (płatnych po upływie pewnego czasu po dacie), lub terminowo okazowych (płatnych po upływie pewnego czasu po okazaniu). Czasokresy te można oznaczać na dnie, tygodnie, miesiące lub lata. Jeżeli czasokres oznaczymy na dni, to termin zapadłości wypada na ostatni dzień czasokresu, przyczem dnia wystawienia wekslu (względnie dnia przyjęcia przy wekslach terminowo-okazowych) nie wlicza się; n. p. weksel wystawiony 15. stycznia i płatny w ośm dni po dacie, będzie płatny 23. stycznia; nie liczymy dnia 15. stycznia, lecz ośm dni następnych i w ostatnim będzie weksel płatny.

Jeżeli czas płatności obliczyć się ma w miesiącach lub tygodniach, wtedy weksel jest płatny w tym dniu, który swą nazwą odpowiada dniowi wystawienia; a więc weksel wystawiony 5. lutego i płatny za dwa miesiące, będzie płatny w dniu 5. kwietnia. Czasem może jednak w odnośnym miesiącu takiego dnia braknąć; n. p. wystawiamy weksel 30. stycznia płatny za miesiąc; w lutym dnia 30. nie ma; w tym wypadku będzie weksel płatnym zawsze w ostatnim dniu miesiąca, a więc 28. lutego.

Przy podaniach czasokresu na lata, lub $^1/_2$ lata należy je przerachować na miesiące.

Jeżli weksel opiewa na całe i pół miesiące, liczy się najprzód całe miesiące, a potem dopiero dolicza się 15 dni; to nie jest wszystko jedno, co się najpierw będzie liczyć. Weźmy bowiem weksel wystawiony 25. lutego, a płatny w 1 $^1/_2$ miesiąca; jeżeli

najpierw będziemy liczyć owe pół miesiąca, czyli 15 dni, to tych 15 dni wypadnie nam na 12. marca + 1 miesiąc = 12. kwietnia. Ta rachuba jest mylna; trzeba liczyć: 25. lutego + 1 miesiąc = 25. marca + 15 dni = 9. kwietnia.

W praktyce bywa, że kupcy oznaczają płatność weksla wyrażeniami takiemi jak: „początkiem (primo) marca, „środkiem (medio) marca", „w połowie (medio) marca", „końcem (ultimo) marca"; w tych wypadkach płatność wypada zawsze na dzień 1. 15. lub ostatni miesiąca.

Przez oznaczenie „pół miesiąca" rozumieć należy zawsze 15 dni (więc nie n. p. w lutym 14 dni).

* * *

Co do weksli targowych, to o ile targ trwa tylko jeden dzień, weksel jest płatny w tymże dniu, jeżeli natomiast targ trwa więcej dni, płatność przypada w przeddzień zamknięcia targu.

* * *

Rozważyć też wypada, jak obliczyć płatność weslu, jeźli w miejscu, gdzie on jest wystawionym, a w miejscu, gdzie jest płatnym, obowiązuje inny kalendarz (n. p. gregorjański i juljański). Otóż można weksel tak wystylizować, by jasnem było wedle jakiego kalendarza ma nastąpić płatność. N. p. oznaczamy datę wystawienia: „Lwów, dnia 2. listopada nowego stylu", a datę płatności „2. grudnia starego stylu", lub „2. grudnia nowego stylu". Idzie jednak w dalszym ciągu o to, jak postąpić, jeźli z treści wekslu nie wynika jasno, wedle jakiego kalendarza ma być liczonym termin płatności n. p. data wystawienia brzmi ogólnikowo: „Lwów 2.XII.", a data płatności wekslu (płatnego nb. w Kijowie) też ogólnikowo: „Dnia 2.I zapłacisz Pan..." W tych wypadkach przy wekslach ze ścisłym terminem płatności przyjmujemy, że weksel płatny jest wedle kalendarza obowiązującego w miejscu płatności; przy wekslach datowych przelicza się dzień wystawienia na dzień odpowiadający kalendarzowi miejsca płatności i podług tego oznacza się termin płatności.

DZIAŁ VI.

ZAPŁATA.

Dzień płatności wekslu nie jest zawsze równoznacznym z dniem zapadłości wekslu, wynikającym z tegoż; mianowicie, jeźli dniem zapadłości oznaczonym na wekslu jest niedziela, lub powszechne święto, dniem płatności będzie dzień następny. Otóż

posiadacz weksla winien weksel przedstawić do zapłaty albo w dniu jego zapadłości albotež w ciągu dwu następnych dni powszednich. Jeżeli trasat uiszcza zapłatę, ma prawo domagać się, by mu weksel wydano, natomiast bez wydania wekslu ma prawo odmówić zapłaty. Weksel, który się zwraca przy zapłacie trasatowi ma być pokwitowanym, co następuje przez umieszczenie na wekslu słów: „wartość otrzymano“ wraz z podpisem, lub słów „pour acquit“ (po francusku = zamiast kwitu). Posiadacz wekslu nie może odmówić przyjęcia częściowej zapłaty sumy wekslowej; wynika to zaś z tego, że jak się wkrótce dowiemy, może posiadacz w razie nieuzyskania świadczenia od akceptanta, domagać się go w drodze regresu od osób poprzednio na wekslu podpisanych; gdy tedy przyjmuje choćby część sumy wekslowej, zmniejsza się temsamem jego pretensja do poprzedników; gdyby zaś przyjęcia części odmówił zwiększyłby temsamem bez powodu i uzasadnienia odpowiedzialność swych poprzedników. W razie częściowej zapłaty nie zwróci oczywiście posiadacz wekslu trasatowi, lecz tylko w odpowiedni sposób uwidoczni na nim częściową zapłatę, a na osobnym dokumencie, najpraktyczniej na odpisie wekslu pokwituje odbiór otrzymanej kwoty i kwit ten wręczy płacącemu.

Zauważyć tu jeszcze wypada, że obowiązany z wekslu nie ma obowiązku przysłać, lub przynieść sumę wekslową uprawnionemu, lecz właśnie ten ostatni ma obowiązek po nią zgłosić się u zobowiązanego.

Zobowiązany do płacenia winien sprawdzić, czy posiadacz wekslu uprawnionym jest z wekslu wedle szeregu indosów t. zn. czy z umieszczonych na wekslu indosów wynika, że posiadacz jest istotnie indosatarjuszem; natomiast nie jest on obowiązany dochodzić czy podpisy wszystkich indosantów są autentyczne. Jeżeli trasat płaci w dniu płatności, nie ma też obowiązku badania, czy osoba, która jest formalnie z wekslu uprawnioną, jest rzeczywistym wierzycielem, t. zn. i materjalnie uprawnioną; oczywiście zwolnienie od tego obowiązku nie może wkraczać w granice podstępu, lub ciężkiego niedbalstwa. zaczem nie zwolniłaby trasata od zobowiązania zapłata świadoma do rąk złodzieja, lub zapłata do czyichkolwiek rąk w razie, jeźli wiedział, że weksel zaginął, lub go skradziono. Jednakże tylko trasat płacący w dniu płatności, wolny jest od badania materjalnego uprawnienia posiadacza wekslu, natomiast zapłata przed dniem płatności ma miejsce na wyłączne jego niebezpieczeństwo, w tym więc

czasie winien on także zbadać, czy płaci rzeczywiście uprawnionemu wierzycielowi.

Jeżeli weksel opiewa na walutę nie mającą obiegu w miejscu płatności, a więc weksel u nas płatny, na dolary lub liry, wolno jest dłużnikowi mimoto uiścić zapłatę albo w owej walucie zagranicznej, albo w walucie polskiej; waluta zagraniczna będzie płatną wedle kursu, jaki ma w dniu zapadłości weksla. Kurs ten oznaczają zwyczaje handlowe miejsca płatności, jakkolwiek wystawcy przysługuje prawo podania innego kursu tejże waluty zagranicznej; w tym ostatnim jednak wypadku, t. j. jeżli wystawca sam podał wedle jakich zasad ma być obliczoną wartość zagranicznej waluty, już nie ma więcej dłużnik do wyboru między zapłatą w walucie zagranicznej, a krajowej, lecz winien sumę wekslową zapłacić w walucie krajowej. Wolno jest jednak wystawcy zastrzec, że suma wekslowa będzie zapłacona w walucie zagranicznej bezwarunkowo, a uczyni to przez wystylizowanie wekslu w ten sposób: „zapłacisz Pan... 100 dolarów rzeczywiście (lub effektiv)".

Co będzie, jeżli wystawimy w Szwajcarji weksel, opiewający na pewną ilość franków (nie zaznaczając czy chodzi tu o franki szwajcarskie czy francuskie), który płatny jest we Francji? Jakie franki, francuskie czy szwajcarskie będą miały być zapłacone? Zawsze w tego rodzaju wypadkach trzeba przypuszczać, że strony nie określając bliżej waluty, miały na myśli walutę miejsca płatności, więc w naszym wypadku, franki francuskie.

* * *

Dłużnik wekslowy ma wprawdzie w odpowiednim czasie obowiązek uiszczenia sumy wekslowej, ale ma też z drugiej strony prawo żądać, by on z nadejściem tego czasu zwolnionym został od swego obowiązku. Dlatego też gdyby mu nikt w ciągu wspomnianych wyżej 3 dni wekslu do zapłaty nie przedstawił, ma on prawo złożyć sumę wekslową do depozytu sądowego w miejscu płatności, a to na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza wekslu.

DZIAŁ VII.

ZWROTNE POSZUKIWANIE Z POWODU NIEPRZYJĘCIA LUB NIEZAPŁACENIA.

Na przekazanego wskazał wystawca wekslu trasowanego jako na tego, który ma w pierwszym rzędzie uiścić zapłatę; skoro jednak on tej zapłaty nie uiści, ma prawo posiadacz wekslu

zwrócić się po zapłatę tak do wystawcy, jak i do indosantów, jak wreszcie i do innych dłużników wekslowych. Mianowicie indosanci odpowiadają posiadaczowi wekslu tak za jego przyjęcie, jak i za zapłatę, chyba, że specjalnym dopiskiem n. p. „bez obligu“ lub „bez odpowiedzialności“ z góry tę odpowiedzialność od siebie usunęli; wystawca może tego rodzaju dopiskiem zwolnić się tylko od odpowiedzialności za przyjęcie wekslu, nigdy zaś od odpowiedzialności za jego zapłatę.

Normalnie tedy przedstawi posiadacz wekslu takowy do zapłaty trasatowi w przepisanym czasie, a dopiero, skoro jej od niego nie uzyską, domaga się jej od innych; ponieważ zaś on tu zwraca się do tych, którzy poprzednio ten weksel podpisali, nazywamy to jego działanie zwrotnem poszukiwaniem praw wekslowych, albo regresem wekslowym. Osobę dochodzącą w tym wypadku praw, nazywamy też wierzycielem regresowym, albo regredjentem, zaś tę, u której on tych praw dochodzi, dłużnikiem regresowym, albo regresatem.

Istnieją wypadki, w których posiadacz wekslu ma prawo domagać się od zwrotnie zobowiązanych zapłaty nawet przed płatnością wekslu, a ma to mianowicie miejsce wtedy, jeźli zachodzi pewność, albo przynajmniej wielkie prawdopodobieństwo że zapłata wekslu nie nastąpi tak, że nie ma nawet potrzeby jej wyczekiwać. W szczególności można się regresować przed płatnością wekslu:

1. Jeżeli trasat wogóle odmówił przyjęcia wekslu;

2. Jeżeli jego sytuacja materjalna stała się ciężką, a więc wdrożono co do jego majątku postępowanie układowe, konkursowe, jeżeli on zaprzestał wypłat, albo też prowadzone na jego majątku egzekucje są bezskuteczne

3. Jeżeli zabroniono przedstawiać weksel do przyjęcia (o czem była mowa wyżej), a wystawca, (który w tym wypadku jest w braku akceptanta w pierwszym rzędzie obowiązanym) ściągnął na siebie postępowanie układowe lub konkursowe.

Ale z tego należy sobie zdać sprawę, że ci wszyscy dłużnicy regresowi obowiązani są do zapłaty tylko wtedy, jeźli dłużnik główny (trasat) nie uskuteczni zapłaty. Ten fakt, że od trasata domagano się świadczenia (przyjęcia lub zapłaty), a on go nie uskutecznił, musi się dłużnikom regresowym udowodnić. Jeden jedyny jest dopuszczalny sposób wykazania tej odmowy przyjęcia lub zapłaty, mianowicie zapomocą t. zw. protestu, t. j. aktu

o charakterze publicznym, o którym będzie poniżej mowa. Protest taki skutkiem niezapłaty wekslu należy założyć w dniu zapadłości wekslu, lub też w ciągu dwu następnych dni powszednich; protest zaś skutkiem nieprzyjęcia w ciągu czasokresu, przeznaczonego do przedstawienia wekslu do przyjęcia. Oczywiście z chwilą jeżeli weksel już raz zaprotestowano skutkiem nieprzyjęcia go, nie potrzeba, by zakładano protest także skutkiem niezapłaty, bo jak dopiero co wspomniano, weksel nieprzyjęty można śmiało traktować jako niezapłacony. W jednym wypadku protest jest zbyteczny, a to jeżeli przeciw zobowiązanemu wdrożono postępowanie układowe lub konkursowe, bo tu wogóle zobowiązanemu nawet nie wolno zapłaty uskuteczniać.

Protest wekslowy należy do tzw. aktów zachowawczych czyli aktów tzw. pilności wekslowej od dopełnienia których zależnem jest prawo zwrotnego dochodzenia praw wekslowych. Przyznać trzeba, że protest wekslowy pomnaża koszta ściągnięcia sumy wekslowej i dlatego często wystawca — zwłaszcza o ile idzie o weksle niewielkie — uczyni na wekslu dopisek: „bez kosztów“ lub „bez protestu“, a tym dopiskiem zwalnia on posiadacza weklu od protestowania go skutkiem nieprzyjęcia lub niezapłacenia i to wobec wszystkich dłużników wekslowych; zaczem posiadacz weksla mimo nieprotestowania go zachowuje prawa regresowe a gdyby mimo takiego dopisku protest zakładał, sam wyłącznie poniesie jego koszta.

Może takie zwolnienie od protestu uskutecznić także każdy indosant ale tu dobrze trzeba zważyć to, że indosant może to zwolnienie uskutecznić z ważnym skutkiem tylko wobec siebie samego, zaczem jeśli posiadacz wekslu zechciałby się regresować wobec innych dłużników, będzie weksel protestował, bo tych innych to zwolnienie uczynione przez indosanta nie obowiązuje (w przeciwieństwie do zwolnienia uskutecznionego przez wystawcę).

Zwolnienie uczynione czy przez wystawcę czy też przez indosanta zwalnia jednak tylko od protestu a nie od przedstawienia wekslu w przepisanym czasie do przyjęcia lub do zapłaty.

Jeśli weksel nie został przyjęty lub zapłacony winien posiadacz wekslu zawiadomić o tem tak wystawcę jak i swego indosanta, aby ci mieli czas przygotować sobie gotówkę do zapłaty wekslu oraz poczynić kroki do ubezpieczenia swych pretensji przeciw trasatowi. Zawiadomienie to ma być uskutecznione (bez

względu na to, kiedy ono dojdzie adresata) w ciągu 4 dni powszednich następujących po dniu protestu, względnie jeśli takiego nie było, po dniu prezentowania wekslu. Zawiadomienie takie jest koniecznem nawet w razie dopisku „bez kosztów“ a nazywamy je notyfikacją. Każdy indosant, który taką notyfikację otrzymał winien ją podać do wiadomości swego poprzednika i to w ciągu 2 dni aż ona dojdzie do wystawcy; pomija się indosantów których adresu niema na wekslu lub jest on podany w formie nieczytelnej.

Brak notyfikacji nie powoduje wprawdzie utraty praw wekslowych, lecz ten który ją zaniechał uskutecznić odpowiada innym za wyrządzoną skutkiem tego krzywdę.

* * *

Wystawca wekslu, akceptant, indosanci i poręczyciele odpowiadają posiadaczowi wekslu solidarnie tzn. każdy z nich musi w razie żądania świadczyć całą sumą wekslową a nie bronić się tem, że należy sumę tę częściowo ściągnąć od wszyztkich zobowiązanych. Posiadacz wekslu nie musi dochodzić swych praw tylko przeciw jednemu ze zobowiązanych lub też trzymać się w tym względzie jakiejś przepisanej koleji; może dochodzić swej pretensji u któregokolwiek zobowiązanego chce, u kilku równocześnie lub choćby u wszystkich; mówimy że regres jest „wyrywkowy“. Nawet, gdyby wierzyciel wystąpił przeciw jednemu ze skargą sądową, może mimoto wystąpić następnie z takąż skargą przeciw innym.

* * *

Posiadacz wekslu ma prawo domagać się od zwrotnie zobowiązanego następujących kwot:

1. sumy wekslowej (o ile na wekslu było zastrzeżenie zapłaty odsetek, także i tychże);

2. ponadto 6% odsetek od dnia płatności (albowiem w tymże dniu powinien był przecież posiadacz być już w posiadaniu gotówki);

3. zwrotu wszelkich kosztów, jakie on poniósł skutkiem nieotrzymania świadczenia więc np. kosztów protestu, notyfikacji itd.

4. prowizji komisowej wynoszącej $^1/_6$% ewentualnie w razie umowy mniej (więcej nigdy!).

Tu zaznaczyć należy, że tak jak posiadacz wekslu otrzymuje z jednej strony rekompesatę za późniejsze otrzymanie gotówki w formie owych 6% odsetek oraz prowizji komisowej, tak z dru-

giej strony musi on ze swojej strony dać pewne wynagrodzenie zwrotnie zobowiązanemu, wtedy kiedy pieniądze otrzymuje wcześniej, niż mu się one z treści weksla należały a więc jeżeli dochodził regresu przed płatnością wekslu (co jak wiemy jest w pewnych wypadkach dopuszczalnem). Mianowicie wtedy wolno jest regresatowi potrącić sobie od sumy wekslowej dyskont tj. odsetki od dnia, w którym on uskutecznia zapłatę aż do dnia płatności wekslu. Wysokość dyskontu oznacza s.ę albo wedle stopy dyskontowej Banku Polskiego albo też wedle stopy targowej w dniu regresu, co zależy od woli posiadacza.

Te same prawa przysługują wobec swoich poprzedników tym, którzy weksel w drodze zwrotnej wykupili z tą odmianą. że oni mogą żądąć całej sumy przez się zapłaconej, 6% odsetek i $^1/_6$% prowizji komisowej od tejże sumy i wszystkich swoich kosztów.

Rachunek, który się wystawia swoim poprzednikom przy regresie, a który obejmuje powyżej omówione pozycje nazywa się rachunkiem zwrotnym.

Regresat płacąc sumę rachunku zwrotnego ma prawo domągać się, by mu wydano weksel, protest i pokwitowany rachunek; w ten sposób upewnia się on, że nikt nie będzie go się więcej upominał o zapłatę a nadto przy pomocy tych dokumentów będzie mógł znowu ze swej strony dochodzić praw regresowych.

Każdy dłużnik wekslowy może też nie czekać aż wierzyciel zgłosi się u niego po zapłatę lecz może ją sam wierzycielowi ofiarować.

Indosant, wykupiwszy weksel, przekreśli na nim podpis swój oraz swoich następców, bo one już są dla niego zupełnie zbyteczne.

W powyżej omówionym wypadku a więc kiedy nastąpiło całkowite nieprzyjęcie sumy wekslowej względnie całkowita niezapłata, otrzymywał regresat w razie zwrotnego płacenia weksel do swoich rąk i zapomocą niego oraz otrzymanego równocześnie protestu, wykonywał ewentualnie dalsze prawo regresu. Odmiennie nieco wygląda rzecz, jeśli nastąpiło częściowe przyjęcie wekslu a w ślad zatem i częściowa zapłata, co jak wiemy jest dopuszczalnem. W tym wypadku regres odnosić się będzie tylko do nieprzyjętej względnie niezapłaconej sumy wekslowej i tylko tą część ma regresat płacić; w tym jednak wypadku nie wyda mu posiadacz wekslu takowego, lecz stwierdzi jedynie na nim ową

zapłatę, wyda mu osobne pokwitowanie oraz poświadczony przez siebie odpis wekslu wraz z protestem, co umożliwi regresatowi dalsze zwrotne poszkiwanie.

Każdą pretensję można ściągnąć przy pomocy wekslu trasowanego w ten sposób, że wierzyciel trasuje na swego dłużnika weksel opiewający na dłużną pretensję. Wekslem tedy można także ściągnąć pretensję zwrotną w ten sposób, że regredjent trasować będzie weksel na regresata celem ściągnięcia odeń całej pretensji. Taki weksel nazywa się wekslem zwrotnym albo ritratą. Wystawcą tego wekslu jest wierzyciel regresowy zaś trasatem dłużnik regresowy; sumą wekslową ritraty będzie suma weksla pierwotnego; wszystko co regresatowi pozatem przysługuje więc 6% odsetki, prowizja komisowa, koszta zatem tzw. suma rachunku zwrotnego, ponadto osobne stręczne za wystawianie wekslu zwrotnego oraz stempel od tegoż.

* * *

Mówiliśmy już wyżej o tem, że istnieją pewne czasokresy, w ciągu których należy zaprezentować weksel płatny za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu, dalej czasokres, w ciągu którego należy weksel protestować skutkiem nieprzyjęcia lub niezapłaty wreszcie czasokres, w którym należy przedstawić weksel do zapłaty w razie umieszczenia na nim klauzuli „bez kosztów". Co się stanie jeżeli posiadacz wekslu uchybi tym czasokresom tj. nie dokona wcale lub w nieodpowiednim czasie tych tzw. aktów zachowawczych. Otóż przedewszystkiem stwierdzić wypada, że jego prawa wobec akceptanta nie ulegają w tych wypadkach żadnej zmianie, akceptant pozostanie w dalszym ciągu w całej pełni zobowiązanym; te akty zachowawcze natomiast są konieczne dla utrzymania praw wobec indosantów, wystawcy i innych dłużników wekslowych; wobec tych osób traci posiadacz wekslu prawo w razie zaniechania powyższych aktów zachowawczych.

Wiemy dalej, że tak wystawca jak i indosanci mogą na wekslu oznaczyć czas, w którym on ma być przedstawionym do przyjęcia. Może się zdarzyć, że posiadacz wekslu uchybi temu czasokresowi. W tym wypadku inne są skutki uchybienia tego czasokresu, jeśli on pochodzi od wystawcy a inne jeśli pochodzi od indosanta. Jeśli zastrzeżenie takie uczynił indosant, tylko on ma prawo korzystać z zaniechania posiadacza wekslu, tylko wobec niego traci posiadacz prawa regresowe. Natomiast, jeśli zastrze-

żenie takie pochodzi od wystawcy a posiadacz nie uczynił mu zadość, traci on bezwzględnie prawo regresu wobec wszystkich i to tak z powodu nieprzyjęcia jak i z powodu niezapłaty (chybaby z treści weksla wynikało, że wystawca chciał się uchylić tylko od odpowiedzialności za przyjęcie).

Czasem jednak nie nastąpi takie przedstawienie wekslu lub protest nie skutkiem winy lnb niedbalstwa posiadacza wekslu, lecz skutkiem zadziałania tzw. siły wyższej tj. zaistnienia takiej nieprzezwyciężonej przeszkody, zaistnienia takich okoliczności które posiadaczowi wekslu mimo najlepszej jego woli nie dozwoliły dokonać tych aktów zachowawczych. Te nieprzezwyciężone przeszkody mogą dotyczyć albo indywidualnie posiadacza wekslu (względnie jego pełnomocnika) np. zachorowali, albo też mogą one być natury ogólnej np. wybuchła wojna, strajk kolejowy lub pocztowy, rewolucja itp. W wypadku pierwszym tj. zaistnienia przeszkody osobistej akty zachowawcze muszą być mimoto dokonane i bez nich traci posiadacz wekslu prawo regresu. W wypadku drugim, jeżeli przeszkody są natury ogólnej (siła wyższa w ścisłym tego słowa znaczeniu) czasokresy przepisane do przedstawienia wekslu i do protestu, ulegają same przez się przedłużeniu. Winien jednak posiadacz wekslu, z chwilą jeśli to tylko dla niego jest możliwe zawiadomić o takim wypadku siły wyższej swego indosanta i uwidocznić na wekslu (względnie przydłużku) fakt tego zawiadomienia, po ustaniu zaś siły wyższej bezzwłocznie dokonać aktów zachowawczych. Tylko jeśli ta siła wyższa trwała więcej niż 30 dni od dnia płatności, akty zachowawcze są już niepotrzebne i można i bez nich zwrotnie poszukiwać praw wekslowych. (Przy wekslach płatnych za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu liczy się tych 30 dni od chwili zawiadomienia indosanta przez posiadacza wekslu o sile wyższej).

DZIAŁ VIII.

WYRĘCZENIE.

Jeżeli trasat wekslu nie przyjmie lub niezapłaci, albo jeżeli trasat lub wystawca wekslu, którego zakazano przedstawienia do przyjęcia, popadną w stan niepewnej wypłacalności — mówimy — że weksel popadł w potrzebę. Posiadacz wekslu [1]) może w takim

[1]) Nie potrzeba protestu, w przypadku, gdy na wekslu jest zastrzeżenie „bez protestu“, „bez kosztów“ i w przypadku wdrożenia postępowania układowego lub ogłoszenia npadłości.

wypadku zazwyczaj po założeniu protestu, domagać się zaspokojenia swej pretensji od swych poprzedników t. j. od indosantów i wystawcy, którzy są zobowiązani wobec posiadacza do zapłaty jego pretensji wekslowej. Temu zapobiedz ma wyręczenie, czyli t. zw. interwencja wekslowa. Polega ona na tem, że na wypadek, kiedy weksel popadł w potrzebę — osoba trzecia na korzyść jednego z dłużników regresowych (wystawcy, indosanta) weksel przyjmuje lub płaci, aby w ten sposób wyręczonego i tegoż następców uchronić od odpowiedzialności regresowej wobec posiadacza wekslu. Ta osoba trzecia, która weksel przyjmuje, lub płaci w razie potrzeby, nazywa się wyręczycielem także interwenientem, honorantem. Osoba zaś, na której korzyść wyręczenie nastąpiło, wyręczonym, albo honoratem. Zwykłe oświadczenie na wekslu interwewienta opiewa: „dla honoru", „sopra protesto", „S. P.".

Interwencja ma na celu podparcie kredytu wekslowego zarazem zaś zaoszczędzenie strat połączonych z odmową świadczenia wekslowego, w szczególności kosztów zwrotnego poszukiwania.

Wyręczonym może być każdy ze zwrotnie zobowiązanych, a więc wystawca i każdy z indosantów[1]).

Wyręczycielem może być każda osoba trzecia, nawet trasat lub osoba już z wekslu zobowiązana. N. p. trasat odmawia przyjęcia lub zapłaty zwyczajnej, a przyjmuje przez wyręczenie, aby ratować kredyt wystawcy, który mu jeszcze nie dał pokrycia; przez to wystawcy robi przysługę, a sam nabywa wobec niego regres, któregoby nie miał, jako przyjemca zwyczajny. Nie może być wyręczycielem akceptant.

Często się zdarza, że wystawca lub któryś z indosantów przewidując, że weksel popadnie w potrzebę, z góry wskazuje na wekslu adres osoby, do której posiadacz wekslu ma się zwrócić na ten wypadek. Jest to t. zw. adres pomocniczy, lub adres w potrzebie. Osoba wskazana w adresie nazywa się adresatem w potrzebie, osoba zaś od której adres pochodzi adresantem.

Jeżeli osoba wyręczyciela nie jest wskazana na wekslu, lecz wyręczenie wypływa z własnej pobudki wyręczyciela, mówi się, o t. zw. interwencji dobrowolnej

Adresantem może być wystawca jakoteż każdy z indosantów[2]). Adres taki opiewa: „w razie potrzeby wyręczy X Y", lub w razie

[1]) Spornem jest, czy akceptant może być wyręczony.

[2]) Nie może nim być akceptant.

potrzeby do P. X Y. Jeżeli jest on umieszczony obok podpisu wystawcy oznacza, że pochodzi od wystawcy. Adres w potrzebie może być umieszczony na wekslu, przydłużku lub odpisie wekslu.

Rozróżnia się 1. przyjęcie przez wyręczenie i 2. zapłatę przez wyręczenie.

W obu tych wypadkach interwencji wyręczyciel ma bez zwłoki zawiadomić wyręczonego.

I. Przyjęcie przez wyręczenie.

Przyjęcie przez wyręczenie może nastąpić we wszystkich przypadkach poszukiwania zwrotnego przed płatnością wekslu. Potrzeba zatem, aby przyjęcie przez wyręczenie mogło mieć miejsce, aby a) czas płatności wekslu jeszcze nie nadszedł; b) z reguły przedstawieuia trasatowi wekslu do przyjęcia w przepisanym czasie i odmowy trasata stwierdzonej potestem założonym we właściwym czasie (o wyjątkach, kiedy nie potrzeba ani przedstawienia do przyjęcia ani protestu była mowa w rozdziale poprzednim).

Przyjęcie przez wyręczenie nie może nastąpić przy wekslach, których przedstawienia do przyjęcia zabroniono; przyjęcie przez wyręczenie jest surogatem przyjęcia zwykłego, a gdy przedstawienie do przyjęcia jest zabronione niema potrzeby surogatu.

Przyjęcie przez wyręczenie zależy od zgody posiadacza wekslu; może się on na nie nie zgodzić nawet w tym wypadku, kiedy zgłaszającym się na przyjemcę przez wyręczenie jest adresat w potrzebie. Jeżeli posiadacz nie zgodzi się na przyjęcie przez wyręczenie — może zaraz wykonać prawo zwrotnego poszukiwania na poprzednikach i to jeszcze przed płatnością wekslu. Posiadacz ma zatem prawo wyboru, albo zadawalnia się przyjęciem przez wyręczenie i w takim razie traci prawo regresu do poprzednikow przed płatnością, albo nie zgadza się na przyjęcie przez wyręczenie i żąda zaraz zapłaty swej pretensji od poprzedników za potrąceniem pewnego dyskontu. Wybór jego zależeć będzie oczywiście od zaufania do osoby zgłaszającego się, jako przyjemca przez wyręczenie względnie adresata w potrzebie a także od siły płatniczej dłużników regresowych.

Przyjęcie przez wyręczenie umieszcza się na wekslu przydłużku lub odpisie. Brzmi ono zwyczajnie: „Przyjmuję na rzecz X Y“ albo „przyjmuję na korzyść lub dla honoru X Y“, albo „Sopra protesto“. Pod tą uwagą umieszcza się podpis przyjemcy przez wyręczenie. Jeżeli przyjemca przez wyręczenie nie wskazał

osoby na rzecz której wyręczenie nastąpiło, uważa się przyjęcie udzielone na korzyść wystawcy. Wyręczyciel ma swobodny wybór osoby, którą wyręcza, nie będąc związany adresem w potrzebie (może wyręczyć inną osobę aniżeli swojego adresanta). Co do treści odpowiedzialności przyjemcy przez wyręczenie to odpowiada on wobec posiadacza i następców wyręczonego tak jak ten ostatni, nie odpowiada zaś wobec wyręczonego i tego poprzedników. Pomimo przyjęcia przez wyręczenie, wyręczony i jego poprzednicy mogą za zapłatą kwoty jakaby się należała posiadaczowi od dłużnika regresowego żądać od posiadacza wydania wekslu i protestu, jeśli go założono -- a to w tym celu, aby jeszcze przed płatnością wekslu wykonać prawo regresu przeciwko swoim poprzednikom.

Z tego co już powiedziano wynika: 1. że posiadacz wekslu, jeżeli się na wyręczenie zgodzi, traci prawo zwrotnego poszukiwania przed płatnością wekslu przeciwko swoim poprzednikom; 2. przyjemca przez wyręczenie staje się zobowiązany do zapłaty sumy wekslowej wobec wszystkich następców wyręczonego, jeżeli nie zapłaci przekazany; 3. przyjęcie przez wyręczenie niema wpływu na prawo poszukiwania zwrotnego wyręczonego i tegoż poprzedników, którzy mogą weksel wykupić na podstawie tegoż i protestu, jeśli go założono, dochodzić praw regresowych na swych poprzednikach.

Zobowiązanie przyjemcy przez wyręczenie jest samodzielne, tak, że nie może on się zasłaniać zarzutami, które przysługują wyręczonemu lub któremukolwiek z innych dłużników. Przyjemca przez wyręczenie nie odpowiada wekslowo ani wyręczonemu, ani jego poprzednikom. Również sam niema do nich regresu. Stosunek wyręczyciela do wyręczonego jest stosunkiem prawa cywilnego.

Różnica między przyjęciem zwyczajnem, a przyjęciem przez wyręczenie:

1. zwyczajne może być umieszczone tylko na wekslu, przyjecie przez wyręczenie także na kopji lub przydłużku.

2. przyjemca zwyczajny odpowiada wekslowo wystawcy i wszystkim następcom — wyręczyciel zaś tylko następcom wyręczonego.

3. przyjemca zwyczajny odpowiada bezwarunkowo, wyręczyciel tylko warunkowo, zobowiązanie bowiem jego zależy od 2 warunków:

a) z reguły przyjemcy zwyczajnemu weksel musi być przedstawiony do zapłaty i odmowa zapłaty stwierdzona protestem dokonanym w dniu wymagalności zapłaty lub w jednym z dwóch następnych dni powszednich;

b) samemu akceptantowi w potrzebie musi być weksel przedstawiony do zapłaty i w razie odmowy założony protest, nazajutrz po ostatnim dniu, przepisanym dla protestu z powodu niezapłacenia, w przeciwnym bowiem razie gaśnie jego zobowiązanie.

4. Roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia się dopuszczalne tylko przeciwko akceptantowi zwyczajnemu.

5. Przyjemca zwyczajny zapłaciwszy weksel niema regresu wyręczyciel zapłaciwszy weksel ma prawo zwrotnego poszukiwania na wyręczonym i jego poprzednikach.

II. Zapłata przez wyręczenie.

Aby zapłata przez wyręczenie mogła mieć miejsce, muszą zachodzić warunki regresu tzn.: a) po płatności wekslu zapłata przez przekazanego nie nastąpiła, albo przed jego płatnością przekazany odmówił przyjęcia względnie przekazany lub wystawca wekslu, który zabroniono przedstawiać do przyjęcia, popadli w stan niepewnej wypłacalności, b) weksel przedstawiony został trasatowi do zapłaty i odmowa tegoż stwierdzona protestem założonym w dniu wymagalności zapłaty lub w jednym z 2-ch następnych dni powszednich, (nie potrzeba przedstawienia do zapłaty, ani zakładania protestu w przypadku wdrożenia postępowania układowego lub ogłoszenie upadłości i w przypadku, kiedy weksel przedstawiony został trasatowi do przyjęcia i fakt odmowy został stwierdzony protestem, również w przypadku zastrzeżenia „bez protestu", „bez kosztów" odpada potrzeba zakładania protestu).

Zapłata przez wyręczenie może mieć miejsce przed płatnością, jak i po płatności wekslu, najpóźniej jednak musi nastąpić dnia następnego po ostatnim dniu przepisanym dla protestu z powodu niezapłacenia, tzn. dnia trzeciego nie wliczając w to dnia w którym zapłata była już wymagalna[1]). Jeżeli weksel przyjęto przez wyręczenie, albo są w nim wymienione adresy w potrzebie, posiadacz musi przedstawić weksel w miejscu płatności

[1]) Jeżeli poręczyciel płaci po tym terminie nie nabywa praw regresu, mają jednak te prawa wyręczony i jego poprzednicy.

wszystkim tym osobom i w razie nieuiszczenia zapłaty przez wyręczenie, musi dokonać protestu najpóźniej nazajutrz po ostatnim dniu, przepisanym dla protestu z powodu niezapłacenia tzn. dnia trzeciego nie wliczając w to dnia, w którym zapłata była już wymagalna. W razie nieprzedstawienia wekslu, do zapłaty wszystkim przyjemcom przez wyręczenie i adresatom w potrzebie i nie założenia protestu w tym czasie, ten kto wskazał adres w potrzebie lub na czyją korzyść nastąpiło przyjęcie, tudzież następni indosanci wolni są od odpowiedzialności. Stanowisko posiadacza przy zapłacie przez wyręczenie jest inne aniżeli przy przyjęciu przez wyręczenie. Przy przyjęciu przez wyręczenie posiadacz może godzić się na wyręczenie lub nie, chociażby nawet zgłaszający się na przyjemcę przez wyręczenie był adresat w potrzebie. Przy zapłacie przez wyręczenie posiadacz wekslu nie może pominąć adresów w potrzebie ani osób, które weksel przyjęły przez wyręczenie, lecz musi im weksel przedstawić do zapłaty i fakt odmowy stwierdzić protestem pod rygorem utraty praw regresowych do adresatów względnie osób na których korzyść przyjęcie przez wyręczenie nastąpiło tudzież samych przyjemców przez wyręczenie. Pod tym samym rygorem nie może nie przyjąć zapłaty od osób trzecich nie będących ani adresatami w potrzebie ani przyjemcami przez wyręczenie, którzy na korzyść wystawcy lub któregoś z indosantów zapłatę ofiarowują.

Zapłata przez wyręczenie obejmuje wszystko to, co zapłacićby miał wyręczony — gdyby posiadacz dochodził swych praw przeciwko niemu w drodze regresu z wyjątkiem prowizji komisowej[1]) a więc: a) nie przyjętą lub niezapłaconą sumę wekslową wraz z odsetkami, jeżeli je zastrzeżono, b) procent prawny od dnia płatności, 3) koszta protestu, zawiadomienia poprzednika, tudzież inne koszta. W przypadku zapłaty przez wyręczenie przed płatnością, odpadnie zapłata procentu, a od sumy wekslowej potrącone będzie pewne dyskonto.

Zapłatę przez wyręczenie stwierdza się na wekslu pokwitowaniem a zarazem oznacza się osobę na której korzyść zapłaty dokonano. W braku takiego oznaczenia uważa się, że zapłaty dokonano za wystawcę. Weksel i protest, jeśli był dokonany wrę-

[1]) Prowizji komisowej nie potrzebuje płacący przez wyręczenie płacić bo właśnie jego zapłata zaoszczędziła posiadaczowi wekslu trudów połączonych z wystaraniem się pieniędzy, na które liczył u osób trzecich, a temsamem wynagrodzenie żadne mu się nie należy.

czyć należy płacącemu przez wyręczenie. Przepis ten uzasadniony jest tem, że płacący przez wyręczenie wstępuje w prawo posiadacza wekslu przeciw wyręczonemu i jego poprzednikom, chodzi więc tu o to, ażeby płacący przez wyręczenie mógł swych praw dochodzić w drodze regresu przeciwko wyręczonemu i tegoż poprzednikom, do czego mu jest potrzebny weksel zarówno jak i protest, jeśli był założony. Przez zapłatą wstępuje więc wyręczyciel w prawa posiadacza wekslu przeciw wyręczonemu, jego poprzednikom i przyjemcy i to jako samodzielny wierzyciel. Może więc żądać oprócz sumy wekslowej, procentu, swoich kosztów, także prowizji. Następcy wyręczonego są wolni od odpowiedzialności regresowej. Posiadacz wekslu nie ma obowiązku przyjęcia częściowej zapłaty przez wyręczenie; wywołałoby to komplikacje przy wykonaniu praw regresu płacącego, który do wykonania tych praw potrzebuje wekslu i posiadacza, który ze względu na prawo regresu co do niezapłaconej reszty, nie mógłby wekslu wydać.

W razie zbiegu kilku ofiarowujących zapłatę przez wyręczenie pierwszeństwo należy się temu, kto przez zapłatę zwalnia największą liczbę dłużników. Kto wbrew temu przepisowi, mimo świadomości stanu rzeczy, płaci przez wyręczenie, traci prawo zwrotnego poszukiwania przeciwko tym, którzy byliby zwolnieni. Dlatego ofiarowujący zapłatę przez wyręczenie powinien baczyć na to, czy na wekslu niema adresatów lub przyjemców przez wyręczenie, którzy interweniowali na korzyść któregoś z poprzedników tej osoby dla której korzyści ofiarowuje zapłatę, gdyż w takim wypadku narażonyby był na utratę praw regresowych do tych osób, któreby były zwolnione, gdyby zapłata przez interwenienta, którego z tych poprzedników nastąpiła.

Płacący przez wyręczenie nie może wekslu indosować.

Stanowisko wyręczyciela płacącego jest różne od stanowiska przyjemcy przez wyręczenie. Pierwszy przez zapłatę wstępuje w prawa posiadacza wekslu przeciwko wyręczonemu i tegoż poprzednikom, drugi żadnych praw z wekslu wobec wyręczonego i tegoż poprzedników nie nabywa, a stosunek jego do wyręczonego jest stosunkiem prawa cywilnego. Również różne jest stanowisko wyręczonego przy przyjęciu przez wyręczenie, a przy zapłacie przez wyręczenie. Wyręczony przy przyjęciu przez wyręczenie nie odpowiada wobec swego wyręczyciela wekslowo, może on mimo przyjęcia przez wyręczenie weksel wykupić i wy-

konać prawo regresu na swoich poprzednikach, przy zapłacie przez wyręczenie, wyręczony odpowiada wobec wyręczyciela, tak, jak wobec posiadacza weklu.

DZIAŁ IX.

WTÓROPISY I ODPISY WEKSLU.

(art. 63—67)

1. Wtóropisy.

(art. 63—65)

Weksel można wystawić w jednym egzemplarzu, albo też w kilku jednobrzmiących egzemplarzach. Te egzemplarze jednobrzmiące, jeżeli są ponumerowane w tekście jak pierwszy (prima) drugi (sekunda), trzeci (tertia) nazywają się wtóropisami (duplikatami. Bez tej wzmianki pierwszy, drugi, trzeci, byłby uważany każdy egzemplarz za inny samoistny weksel przez te same osoby wystawiony i stwarzałby między nimi odrębne zobowiązanie wekslowe. Każdy z wtóropisów jest oryginalnym wekslem — wszystkie razem jednak przedstawiają jedno i to samo zobowiązanie. Obowiązek wydania wtóropisów ciąży na wystawcy. Każdy posiadacz wekslu może na własny koszt żądać wydania większej ilości egzemplarzy, o ile z wekslu nie wynika, że go wystawiono w jednym egzemplarzu. W tym celu posiadacz ma zwrócić się do swego poprzednika i tak dalej aż do wystawcy. Indosanci obowiązani są do powtórzenia swoich indosów na nowych egzemplarzach. — Ponieważ wszystkie egzemplarze stanowią razem jeden weksel, przeto zapłata jednego egzemplarza zwalnia od zapłaty innych egzemplarzy. Od tej zasady są dwa wyjątki: *a)* trasat odpowiada z każdego przyjętego przez siebie egzemplarza, którego mu nie zwrócono przy zapłacie; *b)* Indosant, który przeniósł egzemplarze na różne osoby, jak też następni indosanci odpowiadają ze wszystkich podpisanych przez siebie egzemplarzy, których im nie zwrócono.

Istnienie wtóropisów naraża trasata na niebezpieczeństwo kilkorazowej zapłaty, jeżeli on kilka egzemplarzy akceptował, a nie wszystkie egzemplarze przy zapłacie zostały zwrócone. Dlatego powinien on przyjmować tylko jeden egzemplarz, a jeżeli akceptował kilka egzemplarzy, to powinien na każdym umieścić klauzulę, według której, zobowiązuje się zapłacić dany egzemplarz tylko pod warunkiem, że nie wykupił innych — albo nie płacić bez wydania mu wszystkich egzemplarzy akceptowanych. Używanie wtóropisów ma miejsce zazwyczaj z dwojakiej przyczyny,

a to albo dla ułatwienia obiegu wekslu albo dla wzmocnienia bezpieczeństwa obrotu tegoż. *a)* Dla ułatwienia obiegu a mianowicie do przesłania jednego egzemplarza na miejsce zamieszkania przekazanego w celu uzyskania przyjęcia wekslu i do puszczenia drugiego w obieg przez indosację. Jeden bowiem egzemplarz posyła posiadacz wekslu osobie zaufanej w miejscu zamieszkania trasata, w celu uzyskania przyjęcia wekslu z poleceniem, aby weksel przyjęty przechowała i temu wydała, kto zgłosiwszy się z drugim egzemplarzem, wywiedzie się prawnym tegoż posiadaczem. Na głównej stronicy wekslu przeznaczonego do obiegu wymienia się pod nazwiskiem wystawcy osobę, u której drugi egzemplarz się znajduje. Aby egzemplarza przeznaczonego do akceptu nie można indosować, przekreśla się odwrotną stronę i umieszcza się uwagę „przeznaczony tylko do przyjęcia". W czasie płatności udaje się posiadacz egzemplarza obiegowego do przechowującego egzemplarz przesłany do przyjęcia i okazuje swój egzemplarz. Po sprawdzeniu zgodności wyda przechowujący egzemplarz przesłany do przyjęcia. Jeżeli przyjęcie przez przekazanego zostanie odmówionem, wówczas przechowujący założy protest z powodu nieprzyjęcia, wydając takowy razem z wekslem posiadaczowi egzemplarza obiegowego. Gdy przechowujący odmówi wydania egzemplarza przeznaczonego do przyjęcia posiadaczowi egzemplarza obiegowego posiadacz może wykonać poszukiwanie zwrotne tylko po stwierdzeniu przez protest: *a)* że egzemplarz przesłany do przyjęcia mimo żądania nie został mu wydany, *b)* że na inny egzemplarz nie można było uzyskać przyjęcia lub zapłaty. Jeżeli na egzemplarzu obiegowym niema wzmianki u kogo znajduje się egzemplarz do przyjęcia przesłany posiadacz egzemplarza obiegowego przedstawi swój egzemplarz trasatowi do przyjęcia, względnie zapłaty i fakt odmowy stwierdzi protestem, poczem będzie mógł dochodzić swych praw w drodze regresu przeciwko poprzednikom.

b) Dla bezpieczeństwa, aby posiadacz wekslu miał jeden egzemplarz w zapasie, jeśli drugi straci, co szczególnie ma miejsce przy wekslach morzem przesyłanych, w którym to razie każdy egzemplarz przesyła się innym okrętem. W tym wypadku rozchodzi się jedynie o możliwość, aby w razie utraty jednego egzemplarza lub spóźnionego przybycia takowego, bez postępowania amortyzacyjnego mieć inny samoistny, który z wszelką skutecznością prawa wekslowego przedstawiony być może do zapłaty. Wtóropisy mają zastosowanie tylko przy wekslach trasowanych a nie własnych.

2. *Odpisy.*

Odpisy zwane kopiami sporządza się albo dla ułatwienia obiegu wekslu, a to w tym wypadku jeśli posiadacz wekslu chce go posłać trasatowi do przyjęcia a równocześnie chce go puścić w obieg zapomocą inlosu, to jeżeli nie ma wtóropisu musi sporządzić sobie odpis, który użyje do indosu. Weksel oryginalny poszle osobie zaufanej w miejscu zamieszkania trasata, zaś odpis, na którym umieści wzmiankę u kogo znajduje się oryginał — puści w obieg za pomocą indosu. W tym wypadku odpis zastępować mu będzie użycie wtóropisu. Odpis służyć może także dla innych celów np. pokwitowania częściowej zapłaty dla trasata, jeżeli tylko część sumy wekslowej zapłacił.

Do sporządzenia odpisu uprawniony jest każdy posiadacz oryginalnego wekslu. Odpis powinieu dokładnie odtwarzać oryginał z indosami i wszelkimi wzmiankami na nim się znajdującemi. Na odpisie można umieszczać indosy i poręki wekslowe w ten sam sposób i z temi samemi skutkami, jak na oryginale. Na odpisie oddziela się poziomą kreską indosy odpisane od nowych, oryginalnych, dodając wyrazy „dotąd odpis“ lub „odtąd oryginał“. Odpis powinien wskazywać osobę, u której znajduje się oryginał. Zaniechanie tej wzmianki nie pozbawia odpisu indosowanego mocy wekslowej. Każdy na odpisie znajdujący indos oryginalny zobowiązuje indosanta tak samo, jakby umieszczonym był na oryginalnym wekslu. Przechowujący weksel oryginalny obowiązany jest wydać go prawnemu posiadaczowi odpisu.

Jeżeli odmówi wydania oryginału posiadacz odpisu może wykonać zwrotne poszukiwanie przeciw indosantom odpisu tylko po stwierdzeniu przez protest, że mimo jego żądania nie wydano mu oryginału. Kopia uprawnia do zwrotnego poszukiwania o tyle, o ile na niej umieszczono oryginalne indosy. Jeżeli na odpisie niema wzmianki u kogo znajduje się oryginał, posiadacz odpisu może bez zakładania protestu zwrotnie poszukiwać zapłaty.

Różnice między wtóropisami a odpisami są następujące:

a) Wtóropisy może sporządzać tylko wystawca. Odpisy każdy posiadacz oryginalnego wekslu.

b) tylko na wtóropisie może być umieszczony akcept zwyczajny, na odpisie nie.

c) przy wtóropisach jeżeli przechowujący egzemplarz przesłany do przyjęcia posiadaczowi egzemplarza obiegowego odmówi

wydania egzemplarza u niego się znajdującego, posiadacz egzemplarza obiegowego musi, ażeby wykonać prawo zwrotnego poszukiwania, założyć 2 protesty a mianowicie stwierdzić na podstawie jednego, że egzemplarza akceptowego mu nie wydano i drugim protestem, że na podstawie egzemplarza obiegowego nie mógł uzyskać przyjęcia względnie zapłaty i dopiero na podstawie tych dwu protestów może zwrotnie poszukiwać zapłaty; posiadacz kopji ma w takim wypadku założyć jeden protest stwierdzający mu nie wydanie oryginału i na podstawie jednego protestu może zwrotnie poszukiwać zapłaty.

DZIAŁ X.

FAŁSZE.

(art. 68—69)

Fałszowanie weksli polega bądź na fałszowaniu podpisów na wekslu się znajdujących bądź na zmianie tekstu wekslu. Fałszowanie podpisów tj. ich podrabianie albo przerabianie. Podrabianie ma miejsce, jeżeli podpis umieszcza osoba inna, aniżeli ta, którą podpis wskazuje, a osoba umieszczająca podpis do tego nie była upoważnioną.

Przerobienie podpisu polega na uskutecznieniu pewnych zmian w podpisie na wekslu już umieszczonym, tak, że podpis w brzmieniu zmienionem wskazuje na inną osobę, nie tę, która go umieściła, np. ktoś w podpisie wystawcy, który się nazywa Tabęcki zmienia T. na Ł. — Fałszujący podpis na wekslu nie jest wekslowo zobowiązany, bo on na wekslu nie figuruje, może natomiast pociągnięty być do odpowiedzialności cywilnej i karnej. Osoba, której podpis na wekslu podrobiono również wekslowo, nie będzie odpowiadać, bo na wekslu żadnego podpisu nie umieszczała, ani się nie zobowiązała, często się zaś zdarza, że osoba taka wogóle nie istnieje. Osoba, na którą podpis w zmienionem brzmieniu wskazuje, również nie będzie odpowiadać z tych samych powodów; natomiast osoba, której podpis przerobiono, ów Tabęcki będzie odpowiadać, o ile prawdziwość jego podpisu da się stwierdzić na podstawie samego wekslu.

Sfałszowanie jakiegokolwiek podpisu nawet wystawcy lub akceptanta nie uchybia ważności innych podpisów. Mimo więc, że podpis wystawcy lub akceptanta został sfałszowany, inne osoby, których podpisy na wekslu się mieszczą odpowiadają tak

samo, jak gdyby fakt sfałszowania podpisu zupełnie nie miał miejsca, a posiadacz wekslu musi przestrzegać wszelkich kroków pilności, a więc weksel przedstawiać, protestować itd., aby zachować swe prawo przeciwko tym osobom, których prawdziwe podpisy na wekslu są umieszczone.

W razie zmiany tekstu wekslu ci, którzy go podpisali po dokonaniu zmiany odpowiadają według treści tekstu zmienionego; ci którzy weksel poprzednio podpisali, odpowiadają według pierwotnego tekstu. Jeżeli więc weksel wystawiono na 100 zł. i po predstawieniu go do przyjęcia i akceptowaniu indosowano, a przed przedstawieniem do zapłaty kwota 100 złotych została zmienioną na 1000 zł., to wystawca, akceptant i ci indosanci, którzy podpisali go w brzmieniu pierwotnem odpowiadać będą jedynie za sumę 100 złotych ci zaś, którzy go podpisali po zmianie tekstu odpowiadać będą za sumę 1000 złotych.

Weksle których istotne części zostały uszkodzone, a więc przekreślone, spalone, wyskrobane są nieważne. Przypadkowemu zniszczeniu wekslu, zapobiega amortyzacja wekslu.

DZIAŁ XI.

PRZEDAWNIENIE.

(art. 70—74)

Przedawnienie wekslowe polega na utracie prawa wekslowego wskutek niewykonania tego prawa przez przeciąg czasu w ustawie przepisany. Co do terminów przedawnienia to są one różne zależnie od tego czy chodzi o roszczenie przeciwko głównemu dłużnikowi tj. akceptantowi, czy o roszczenie przeciwko dłużnikom regresowym. W tym ostatnim wypadku t.j. o ile chodzi o roszczenie przeciwko dłużnikom regresowym dłuższy jest termin przedawnienia dla posiadacza przeciwko indosantom i wystawcy, aniżeli dla zwrotnie zobowiązanego, który weksel wykupił i ma roszczenie przeciwko wystawcy względnie swoim poprzednikom. Roszczenia wekslowe przeciwko akceptantowi przedawniają się w trzy lata od dnia płatności wekslu.

Roszczenie posiadacza wekslu przeciw indosantom i wystawcy przedawniają się w rok od dnia protestu, dokonanego w należytym czasie, zaś w przypadku zastrzeżenia „bez kosztów“ od dnia płatności.

Zwrotne roszczenia indosantów między sobą i przeciwko wystawcy przedawniają się w sześć miesięcy od dnia, w którym indosant wykupił weksel albo w którym doręczono mu skargę.

Różnice między instytucją przedawnienia w prawie wekslowem a przedawnieniem w prawie cywilnem są następujące:

a) przedawnienie w prawie wekslowem uwzględnia się z urzędu, a w prawie cywilnem dopiero na wniosek stron;

b) w prawie wekslowem krótsze okresy przedawnienia i odmienne unormowanie aktów powodujących przerwę przedawnienia, aniżeli w prawie cywilnem;

c) w prawie cywilnem istnieje oprócz przerwy przedawnienia t. zw. wstrzymanie przedawnienia pry którem w przeciwieństwie do przerwy — wlicza się w okres przedawnienia czas, który upłynął pred zdarzeniem powodującem wstrzymanie; w prawie wekslowem instytucja wstrzymania przedawnienia jest nieznaną. W kwestjach przez prawo wekslowe nieunormowanych sędzia może zastosować uzupełniająco przepisy prawa cywilnego o przedawnieniu.

Od tzw. prekluzji to jest utraty prawa przez niedotrzymanie terminu w obrębie którego prawo to musiało być wykonywane, różni się przedawnienie wekslowe tem, że: a) przedawnienie może być przerwane przez pewne akta prawne i zaczyna od przerwy biec na nowo; do terminów prekluzyjnych zasady o przerwie przedawnienia nie mają zastosowania, b) dłużnik wekslowy nie może się z góry zrzec przedawnienia ani umową z wierzycielem przedłużać czasokresów przedawnienia przy prekluzji zasada ta nie obowiązuje.

Przy obliczaniu terminów przedawnienia obowiązuje zasada wyrażona w artykule 79., a w szczególności, że dnia początkowego nie wlicza się do okresu przedawnienia. Jeżeli więc weksel był płatny dnia 1 lipca to pierwszym dniem przedawnienia będzie najbliższy dzień t. j. 2 lipca.

Przy wekslach płatnych za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu, nie przedstawionych do zapłaty względnie przyjęcia, zaczyna biec przedawnienie od ostatniego dnia czasokresu ustawowego lub umownego do przedstawienia. Aż do wprowadzenia jednolitego prawa materjalnego i formalnego dla całego państwa, wymienia ustawa w art. 103 czynności, które mają równe znaczenie, jak doręczenie skargi ze względu na początek przedawnienia.

Przedawnienie roszczenia wekslowego przeciw jednemu dłużnikowi niema żadnego wpływu na roszczenia przeciw innym dłużnikom. Nawet przedawnienie roszczenia przeciw akceptantowi

niema wpływu na roszczenia przeciw dłużnikom regresowym; roszczenia regresowe pozostają w mocy pomimo, że upłynął termin trzyletniego przedawnienia od płatności wekslu przeciw akceptantowi.

Przyczyny przerwy przedawnienia wyliczone są taksatywnie w art. 71. Tutaj nadmienia się jedynie, że przez „wytoczenie skargi", jako przyczyny przerwy przedawnienia należy rozumieć wedle procedury cywilnej austrjackiej i niemieckiej doręczenie skargi pozwanemu, wedle procedury rosyjskiej samo wniesienie powództwa (skargi) przed sąd. Na terenie zatem byłego zaboru rosyjskiego samo wniesienie skargi będzie powodować przerwę przedawnienia — podczas gdy na terenie byłego zaboru austrjackiego i niemieckiego dopiero doręczenie skargi pozwanemu będzie przyczyną przerwy przedawnienia. Na równi ze skargą powodują przerwę przedawnienia czynności wymienione w art. 103. tzw. surogaty skargi. O tem kiedy przerwane przedawnienie zaczyna biec na nowo, stanowi artykuł 72.

Przerwa przedawnienia skuteczna jest jedynie wobec tego dłużnika wekslowego, którego dotyczy przyczyna przerwy, natomiast wobec innych dłużników przedawnienie biegnie dalej. Przedawnienie wobec innych dłużników nie przerywa nawet oznajmienia sporu ze strony powoda (tylko oznajmienie sporu ze strony pozwanego przerywa przedawnienie roszczeń pozwanego do tego, komu spór oznajmił). Przerwa przedawnienia ma skutek tylko na korzyść tego wierzyciela, który przerwy dokonał.

DZIAŁ XII.

ROSZCZENIE Z TYTUŁU NIESŁUSZNEGO WZBOGACENIA.

(art. 75)

Jeżeli posiadacz wekslu niedochował środków pilności n. p. weksel nie protestował, albo nie dochodził swej pretensji przez przeciąg czasu do przedawnienia wymaganego, to zobowiązanie wekslowe zgasło (tz. weksel upadły) Może się zdarzyć, że w takim wypadku wystawca lub akceptant niesłusznie się wzbogaca kosztem posiadacza wekslu a będzie to miało miejsce wtedy, kiedy wystawca otrzymał walutę, a nie dał pokrycia; albo też jeżeli akceptant otrzymał pokrycie, a weksla nie zapłacił. Indosanci zazwyczaj nie mogą się wzbogacić niesłusznie kosztem posiadacza, bo z reguły otrzymują tylko to co dali za weksel. — Aby temu niesłusznemu wzbogaceniu akceptanta i wystawcy zapobiec bierze

prawo wekslowe w obronę posiadacza wekslu i przyznaje mu przeciwko nim tzw. skargę z powodu niesłusznego wzbogacenia, mimo, że zobowiązanie wekslowe zgasło wskutek przedawnienia lub zaniedbania kroków zachowawczych. Skarga ta przysługuje wyłącznie przeciwko akceptantowi i wystawcy — przy wekslu własnym tylko przeciw temu ostatniemu. Przeciwko indosantom skargi tej wnieść nie można. Warunkiem skargi: niesłuszne wzbogacenie ze szkodą posiadacza. Nie będzie więc mogła mieć miejsce, jeżeli wystawca waluty nie otrzymał, albo jeżeli dał pokrycie, przeciwko zaś akceptantowi, jeżeli pokrycia nie otrzymał — albo wreszcie jeżeli posiadacz żadnej szkody nie poniósł.

Roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia przedawnia się w trzy lata od dnia zgaśnięcia zobowiązania wekslowego.

DZIAŁ XIII.

(art. 76—79)

PRZEPISY OGÓLNE.

I. Zdolność wekslowa.

(art. 76)

Rozróżnia się zdolność wekslową czynną i bierną — Czynna jest zdolnością nabywania praw wekslowych, bierna jest zdolnością zaciągania zobowiązań wekslowych. Kto ma czynną zdolność wekslową ocenia się wedle przepisów prawa prywatnego; ma ją z reguły każda osoba fizyczna, prawna i spółka handlowa. Małoletni tj. osoby poniżej 21 lat mają czynną zdolność wekslową, i mogą sami we własnej osobie nabywać prawa z wekslu; osoby prawne, spółki handlowe, umysłowo chorzy, a wedle prawa austrjackiego i niemieckiego także dzieci poniżej lat siedmiu mogą nabywać prawa wekslowe tylko przez swych ustawowych zastępców (opiekunów, kuratorów, dyrektorów, zarządców).

Bierną zdolność wekslową ma każdy o ile może zobowiązywać się według przepisów prawa prywatnego. Bez ograniczeń mogą zobowiązania wekslowe zaciągac mężczyźni i kobiety po dojściu do pełnoletności tj. po ukończeniu dwudziestu jeden lat życia.

Osoby, które nie ukończyły 21 lat tzn. małoletni mogą się zobowiązywać jedynie za współudziałem swych ustawowych zastępców [1]). Na równi z nimi stoją ograniczeni sądownie we

[1]) Ten współudział przedstawia się we formie zezwolenia ojca, lub opiekuna. Zezwolenie ojca, lub opiekuna może być udzielone przed lub po podpisaniu wekslu i nie potrzebuje być uwidocznione na wekslu, może być udzielone ustnie lub pisamnie w innym dokumencie.

Wyjątkowo wypadki wymiedione w § 246 u cyw. austr. i § 110 k. cyw. niemieckiego w których, małoletni mogą się zobowiązywać bez zezwolenia

własnowolności skutkiem n. p. marnotrawstwa, słabości umysłu. Osoby prawne i spółki handlowe mogą się zobowiązywać jedynie przez swych ustawowych zastępców tak samo osoby pozbawione używania rozumu, osoby zupełnie ubezwłasnowolnione przez sąd, ponadto wedle prawa austrjackiego i niemieckiego także dzieci poniżej lat siedmiu.

Osoby poniżej 21 lat tylko wyjątkowo mogą się zobowiązywać bez niczyjego współudziału, a to w wypadku upełnoletnienia. Niektóre osoby pozbawione są zupełnie czynnej i biernej zdolności wekslowej, n. p. zakonnicy wedle prawa austrjackiego i obowiązującego w byłym zaborze rosyjskim.

Zdolność wekslową bierną musi posiadać zobowiązujący się w chwili podpisu, a przynajmniej w chwili wręczenia wekslu nabywcy.

Okoliczność, że obowiązanie jednej osoby dla braku zdolności jest nieważne, nie uchybia zupełnie ważności zobowiązań wekslowych innych osób, których podpisy mieszczą się na wekslu. Jestto t. zw. zasada samodzielności i niezależności oświadczeń wekslowych od siebie.

Zarutem braku zdolności wekslowej można się bronić wobec każdoczesnego posiadacza wekslu; zarzut ten powinien być z urzędu uwzględniony, o ile znany jest sędziemu.

II. Zobowiązania wekslowe osób nie umiejących lub nie mogących pisać.
(art. 77)

W interesie analfabetów postanawia ustawa: a) że nieumiejący lub nie mogący pisać z powodu przyczyn fizycznych mogą zastąpić podpis znakiem ręki n. p. krzyżem, ażeby jednak zobowiązanie było ważne, podpis musi być uwierzytelniony;

ojca, względnie opiekuna nie mają zastosowania, o ile chodzi o ich zdolność do działań wekslowych, albowiem rozchodzi się tu o ich zasadniczą ogólną zdolność do zaciągania zobowiązań, a nie o wyjątkową, odnoszącą się do pewnych umów, lub pewnej części majątku — zwłaszcza, że z wekslu nie wynika do czego zobowiązanie się odnosi — tak, że i w tych wyjątkowych wypadkach — potrzeba małoletnim do zaciągania zobowiązań wekslowych zezwolenia ojca, względnie opiekuna. Jedynie w wypadku § 252. u. cyw. ausłr. małoletni, który prowadzi przedsiębiorstwo handlowe, lub przemysłowe, za zezwoleniem władzy nadopiekuńczej ma zdolność do zaciągania zobowiązań wekslowych. Podług kodeksu cywilnego niemieckiego nawet w tym wypadku małoletni do zaciągania zobowiązań wekslowych potrzebuje zezwolenia sądu opiekuńczego.

b) analfabeci mogą także zamiast umieszczać znak ręki na wekslu udzielić pełnomocnictwa osobie umiejącej pisać; pełnomocnictwo takie musi być jednakże pisemne i uwierzytelnione. Uwierzytelnienia uskuteczniają sądy, lub notarjusze.

III. Wpływ dni świątecznych na czynności wekslowe i bieg czasokresów.

(art. 78—79)

Rozróżnia się dzień płatności i dzień wymagalności zapłaty. Dzień płatności to dzień uwidoczniony na wekslu jako dzień zapłaty. Dzień ten zwyczajnie jest także dniem wymagalności zapłaty; jeżeli jednakże dzień ten jest dniem świątecznym, to dniem wymagalności zapłaty jest najbliższy dzień powszedni.

Również jedynie w dzień powszedni można weksel protestować i przedstawiać do przyjęcia. Jeżeli koniec czasokresu, w przeciągu którego jakaś czynność wekslowa ma być dokonaną przypada w święto, czasokres przedłuża się do najbliższego dnia powszedniego. Dni świąteczne przypadające w ciągu czasokresu wlicza się do czasokresów. Wyjątek stanowią czasokresy do przedstawienia wekslu do zapłaty, dla protestu z powodu nie zapłacenia i notyfikacji; tu wszystkie trzy (4 wzgl. 2) dni muszą być powszednie.

Do czasokresów ustawowych lub we wekslu oznaczonych nie wlicza się dnia początkowego. Dni ulgowych nie zna ustawa ani też sędzia nie może dłużnikom udzielić dni ulgowych.

DZIAŁ XIV.

PRAWO WEKSLOWE MIĘDZYNARODOWE.

(art. 80—83)

1) Zdolność osoby do zaciągania zobowiązań wekslowych ocenia się z reguły według ustaw państwa, którego jest obywawatelem. Wyjątki: a) jeżeli ustawy państwa, którego ta osoba jest obywatelem uznają ustawę innego państwa za właściwą, należy ją zastosować (n. p. wedle ustawy angielskiej ocenić należy zdolność wekslową wedle miejsca zamieszkania — zdolność więc anglika zamieszkałego w Polsce do zaciągania zobowiązań wekslowych oceniać będziemy wedle ustawy wekslowej polskiej).

b) Kto według ustawy państwa, którego jest obywatelem, nie ma zdolności wekslowej, mimo to jest ważnie zobowiązany, jeżli zaciągnął zobowiązanie na obszarze państwa, według którego ustaw posiadałby zdolność wekslową (n. p. chociażby cudzoziemiec podpisujący weksel na obszarze państwa polskiego, nie miał

zdolności wekslowej według ustaw tego państwa, którego jest obywatelem, będzie ważnie zobowiązany, jeśli tylko według ustaw polskich jest zdolny do zobowiązania się wekslowo).

2) Formę oświadczenia wekslowego (wystawienia wekslu przyjęcia, indosu, poręki) ocenia się podług ustaw państwa, na którego obszarze oświadczenie było podpisane. Wyjątek zachodzi tylko w tym wypadku, jeźli obywatel polski zaciągnął zagranicą zobowiązanie wekslowe wobec drugiego obywatela polskiego, w takim bowiem razie wystarczy, jeżeli zachowaną zostanie forma jaką przepisuje ustawa polska.

Formę protestu i czasokresy do protestu tudzież formę innych czynności potrzebnych do wykonania, lub zachowania praw wekslowych (przedstawienie wekslu do przyjęcia, lub zapłaty, notyfikacja), ocenia się podług ustaw państwa, na którego obszarze protest ma być dokonany, lub czynność przedsięwziętą.

3) Ważności oświadczeń wekslowych, dokonanych na obszarze państwa zgodnie z przepisami polskiej ustawy wekslowej, nie uwłacza okoliczność, że inne oświadczenia wekslowe, dokonane poza. granicami państwa polskiego, nie odpowiadają przepisom miejsca ich dokonania, byleby odpowiadały przepisom ustawy polskiej. Jeżeli więc wystawiono we Francji weksel, który jesł nieważny wedle prawa francuskiego, dla braku wymogów przepisanych tem prawem natomiast z zachowaniem przepisów polskiej ustawy wekslowej, a potem weksel ten w Polsce akceptowano i indosowano, to jeżeli akcept i indos odpowiadają wymogom ustawy polskiej, osoby, które weksel akceptowały i indosowały będą odpowiadały wekslowo, aczkolwiek sam weksel jest nieważny wedle ustawy francuskiej i wystawca ze swego podpisu zobowiązanym nie będzie.

DZIAŁ XV.

PROTEST.

(art. 84—93)

Protest wekslowy jestto dokument publiczny stwierdzający, że pewnej czynności przepisanej ustawą do zachowania praw wekslowych dokonano, nie uzyskano jednakże należnego świadczenia wekslowego.

Rozróżnia się: a) protest z powodu nie przyjęcia, b) protest z powodu nie zapłaty, c) t. zw. protest perkwirycyjny, stwierdzający, że osobie mającej w przechowaniu oryginał wekslu,

przedstawiono wtóropis, lub odpis i zażądano wydania oryginału, a ona temu żądaniu odmówiła, d) t. zw. contra protest, jeżeli weksel przedstawiono do zapłaty przyjemcy przez wyręczenie, a tenże nie chce płacić, e) protest z powodu odmówienia umieszczenia daty, gdy przy wekslu terminowo-okazowym, albo przy wekslu, który wskutek szczególnego zastrzeżenia ma być przedstawiony do przyjęcia w czasokresie oznaczonym weksel przyjęto, jednakże odmówiono umieszczenia daty, f) t. zw. protest na wiatr, gdy osoby przeciwko, której protest ma być założony nie zastano w lokalu względnie mieszkaniu, g) t. zw. protest deklaracyjny w wypadku, kiedy osoba przeciw której protest ma być dokonany, jest identyczną z osobą, która żąda protestu, n. p. weksel umiejscowiony zapomocą indosu przechodzi w ręce domicyljata; domicyljat powinien dokonać protestu przeciwko sobie samemu, aby zachować regres do wystawcy i poprzednich indosantów; protest taki stwierdza, że u niego niema pokrycia dla wekslu; stąd nazwa deklaracyjny.

Protest jest warunkiem dochodzenia praw przez posiadacza wekslu w drodze regresu przeciwko poprzednikowi, nie potrzeba zaś protestu dla zachowania roszczenia głównego przeciwko akceptantowi. Nawet, aby zachować prawo dochodzenia swych praw przeciwko poprzednikom nie potrzeba zakładania protestu w przypadku wdrożenia postępowania układowego, lub ogłoszenia upadłości trasata, lub wystawcy wekslu, który zabroniono przedstawiać do przyjęcia, wreszcie w przypadku klauzuli „bez protestu". Jeżeli założono protest z powodu nieprzyjęcia nie potrzeba przedstawiać do zapłaty i zakładać protestu z powodu niezapłaty. Protest sporządza notarjusz lub sąd. W drodze osobnego rozporządzenia będą mogły sporządzać je także urzędy pocztowe. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9/10 1924 D.U.R.P. Nr. 93, poz. 868 w układzie rozporządzenia z 5/II 1925 Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 112, wprowadza zlecenia (mandaty) pocztowe do ściągania roszczeń wekslowych za pośrednictwem poczty, połączone z poleceniem poczcie, aby weksel niewykupiony przez dłużnika w terminie płatności oddała miejscowemu notarjuszowi celem dokonania protestu.

Dopełnienia czynności zachowawczych nie można udowodnić w inny sposób, aniżeli zapomocą protestu, i w tem znaczeniu jest protest aktem formalnym; dowód, że stwierdzone w proteście okoliczności są niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy jest

dopuszczalny n. p., że weksel nie był przedstawiony trasatowi, co stwierdza protest, albo, że trasat był cały dzień w domu i t. p.

Protest zawiera:

1) nazwisko osoby, która żąda protestu, oraz osoby — przeciw której protest ma być dokonany;

2) stwierdzenie, że osoba, przeciw której protest jest skierowany- nie uczyniła zadość wezwaniu do niej wystosowanemu, wraz z jej oświadczeniem, albo stwierdzenie, że jej nie zastano, albo, że nie można było odnaleźć lokalu jej przedsiębiorstwa lub mieszkania:

3. oznaczenie miejsca i dnia, w którym wezwanie wystosowano lub bezkutecznie usiłowano wystosować;

4. oznaczenie, ile i jakie egzemplarze wekslu przedstawiono;

5. podpis organu, sporządzającego protest, pieczęć urzędową i liczbę porządkową protestu,

Jeżeli trasat zażąda, aby mu weksel nazajutrz przedstawiono powtórnie do przyjęcia, należy żądanie takie zaznaczyć w proteście. Brak którego z wyżej przedstawionych wymogów powoduje nieważność protestu tylko wtedy, jeśli sędzia oceni iż, wymóg ten jest tak istotny, iż protest, który go nie zawiera, jest nieważny. — Przedstawienie wekslu do przyjęcia lub zapłaty, wezwanie do wydania egzemplarza lub oryginału, tudzież wszystkie inne czynności zachowawcze przedsiębrać należy w miejscu wskazanem na wekslu, a dopiero w braku oznaczonego miejsca w lokalu przedsiębiorstwa, a gdyby nie można było odszukać takiego lokalu — w mieszkaniu osoby do której wezwanie ma być wystosowane. W innych miejscach tylko za zgodą stron.

Organ sporządzający protest, obowiązany jest do czynienia poszukiwań i wywiadów za lokalem przemysłowym, względnie mieszkaniem danej osoby, przeciwko której protest ma być założony; jednakże środków i sposobów tych poszukiwań ustawa nie podaje w szczególności, nie nakazuje czynienia wywiadów u miejscowej władzy policyjnej. W razie zaniedbania tych poszukiwań organ sporządzający protest odpowiada za szkodę. Zaniedbanie poszukiwań nie czyni protestu nieważnym, jeżeli tylko stwierdzono w nim, że lokalu pzzedsiębiorstwa, ani mieszkania, nie można było odnaleźć.

Protest wypisuje się nie na osobnym dokumencie, lecz na odwrotnej stronie wekslu, albo na połączonej z nim karcie. Dla uniknięcia nadużyć w szczególności wpisywania nowych indosów przepisuje ustawa, że jeżeli protest umieszcza się na odwrotnej stronie wekslu, a nie ma na niej żadnych oświadczeń, należy zacząć spisywanie protestu od brzegu, jeżeli zaś są na niej jakie oświadczenia, to po ostatnim indosie. Jeżeli się umieszcza protest na karcie dodatkowej, to należy kartę tę połączyć z wekslem w ten sposób, aby nie było wolnych miejsc na odwrotnej stronie wekslu, a połączenie wekslu z kartą dodatkową było przypieczętowane stemplem urzędowym, lub przepisane treścią aktu protestowego. Mimo, że wezwanie skierowane jest do większej liczby osób wystarcza jeden protest.

Przy wtóropisach i kopiach sporządza się protest tylko na jednym egzemplarzu, lub oryginale — na innych robi tylko organ sporządzający protest, uwagę, w której oznacza egzemplarz, na którym sporządzony został protest.

Protest może być umieszczony także na odpisie, względnie połączonej z nim karcie dodatkowej, a to w przypadku:

a) protestu perkwirycyjnego, gdy osoba przechowująca oryginał odmówi jego wydania.

b) jeżeli weksel zostanie częściowo przyjęty, to sporządza się odpis wekslu ze wszystkimi indosami i na tym odpisie sporządza się protest, zaś na oryginale zaznacza się tylko sporządzenie protestu. Ten ostatni przepis uzasadniony jest tem, że posiadacz, gdyby nie było odpisu byłby pozbawiony dysponowania wekslem, gdyż tenże musiałby użyć do poszukiwania zwrotnego nieprzyjętej części sumy wekslowej, nadto poprzednik jego ma prawo żądać w przypadku zapłacenia nieprzyjętej przez trasata sumy — odpisu wekslu i protestu, który mu jest potrzebny do dochodzenia swych praw w drodze regresu na poprzednikach. Dlatego umieszcza się protest na odpisie nie na oryginale.

Co do sposobu sporządzenia protestu na odpisie obowiązują te same przepisy, jak co do sporządzania go na oryginale wekslu.

Organ sporządzający protest ma ustawowe pełnomocnictwo do odbioru zapłaty i pokwitowania, a nawet obowiązany jest do tych czynności.

Jeżeli organ sporządzający protest nie zastanie osoby, do której wezwanie ma być wystosowane w jej lokalu, lub mieszkaniu, powinien tam pozostawić zawiadomienie o dokonaniu pro-

testu. Zawiadomienie to powinno zawierać 1) nazwisko i miejsce zamieszkania posiadacza wekslu, 2) istotną treść wekslu, 3) nazwisko i lokal urzędowy organuprotestującego. Chodzi tu o wywarcie przymusu moralnego na osobę, przeciwko której protest jest skierowany, a której nie zastano w domu — by zobowiązania swego dopełniła.

Organy sporządzające protesta obowiązane są do przechowywania osobno odpisów, które mają być zaopatrzone liczbą porządkową i składane w porządku chronologicznym, w jakim zostały dokonane. Można żądać prostych, lub uwierzytelnionych odpisów z tych dokumentów.

DZIAŁ XVI.

WEKSLE ZAGINIONE.

(art. 94–98)

Ponieważ prawo wekslowe łączy się ściśle z papierem, do którego jest przywiązane, przeto posiadacz wekslu w razie zaginięcia papieru n. p. zgubienia, spalenia, ukradzenia wekslu narażony jest na utratę prawa. Aby temu zapobiec w szczególności, aby mimo zaginięcia papieru, zachować dla posiadacza prawo, jakie mu by przysługiwało, gdyby weksel nie zaginął, z drugiej strony, aby osoba trzecia nie zrobiła użytku z wekslu, który np. znalazła albo ukradła, istnieje w prawie wekslowem możność żądania uznania zaginionego wekslu za umorzony. t. zw. amortyzacja wekslu; posiadacz na skutek tego żądania po przeprowadzonem postępowaniu, może uzyskać orzeczenie amortyzacyjne, na podstawie którego może wszelkie prawa z wekslu wykonać, tak jak gdyby mu ten nigdy nie zaginął. Orzeczenie to jest surogatem wekslu dla posiadacza.

Prośbę o uznanie wekslu za umorzony należy wnieść do sądu powiatowego względnie sądu pokoju miejsca płatności wekslu, do którego należy przeprowadzenie całego postępowania i wydanie orzeczenia. Do wniesienia prośby uprawniony jest ten komu weksel zginął a ma w tem interes prawny, by weksel umorzono. W podaniu należy podać: *a)* istotną treść wekslu, *b)* uprawdopodobnić utratę wekslu i interes prawny, który uzasadnia żądanie umorzenia.

Uprawdopodobnienie utraty wekslu i interesu prawnego w umorzeniu — ma na celu przeszkodzić nadużyciom, by osoba trzecia, która wekslu nie zgubiła, nie uzyskała umorzenia wekslu i nie nabyła w ten sposób praw, które jej zupełnie nie przy-

sługują. Postępowanie w celu uzyskania wekslu za umorzony jest jawne. Sąd ogłasza w dzienniku przeznaczonym do ogłoszeń sądowych, tudzież w piśmie przeznaczonem do ogłoszeń rejestrowych wezwanie, aby ten kto weksel zaginiony posiada zgłosił się w przeciągu dni 60 i okazał sądowi weksel. Te 60 dni liczy się od dnia płatności wekslu, a gdyby wniosek uczyniono po płatności lub gdyby termin płatności w wekslu nie był oznaczony od dnia ogłoszenia. W toku postępowania mogą zajść dwie ewentualności, albo nikt się nie zgłosi i wtedy sąd wydaje orzeczenie umarzające weksel, albo posiadacz wekslu się zgłosi i wtedy sąd po przesłuchaniu interesowanych i po okazaniu wekslu odsyła obie strony na drogę prawa. Aby zapobiec, by jeszcze przed wydaniem orzeczenia trasat lub dłużnicy wekslowi nie wykupili wekslu od osoby, która tenże weksel znalazła lub ukradła, zawiadamia sąd o wdrożeniu postępowania i jego wyniku trasata i wszystkich dłużników a każdy z nich, jeżeli po takiem zawiadomieniu płaci weksel — czyni to na własne niebezpieczeństwo, w szczególności naraża się na to, że będzie musiał jeszcze raz płacić; wolno mu jednak sumę wekslową złożyć do depozytu, co ma taki skutek, że od zobowiązania zostaje zwolniony. Proszący o umorzenie wekslu może już w czasie postępowania amortyzacyjnego, jeżeli termin płatności zapadł, żądać zapłaty za zabezpieczeniem od akceptanta lub złożenia sumy wekslowej do depozytu sądowego, a jeżeli akceptant lub w braku przyjęcia trasat odmówi temu wezwaniu, może już w czasie tegoż postępowania na podstawie odpisu wekslu i sporządzonego na nim protestu — poszukiwać praw regresowych na wystawcy i indosantach.

TYTUŁ II.

WEKSLE WŁASNE.

(art. 99—102)

Weksel własny jest mniej skomplikowaną formą wekslu, jak weksel trasowany. Występują tu bowiem nie trzy, ale dwie osoby. Niema trasata; sam wystawca przyrzeka zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej. Jak weksel trasowany musi i weksel własny zawierać nazwę weksel, oznaczenie terminu płatności, oznaczenie miejsca płatności, nazwisko wekslobiorcy (remittenta), oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu, podpis wystawcy. Ponieważ niema trasata, weksel taki nie zawiera polecenia tylko przyrzeczenie zapłaty oznaczonej sumy. Rolę, jaką spełnia przy wekslu traso-

wanym akceptant, spełnia przy wekslu własnym wystawca, on jest tutaj głównym dłużnikiem, a odpowiedzialność jego zarówno co do zakresu, jak i co do czasu trwania, jest taka jak odpowiedzialność akceptanta wekslu trasowanego. Wszystkie postanowienia o wekslu trasowanym odnoszą się także do wekslu własnego, o ile z istotą tegoż wekslu nie stoją w sprzeczności.

Weksel taki można indosować pod tymi samymi warunkami i skutkami co weksel trasowany. Dopuszczalną jest przy nim poręka wekslowa; niema natomiast przedstawienia do przyjęcia, bo tu sam wystawca przyrzeka sumę wekslową zapłacić. Jeżeli weksel własny jest płatny w pewien czas po okazaniu, powinien być jedynie przedstawiony wystawcy do zaznaczenia wizy. Czasokres po okazaniu zaczyna biec od daty wizy, podpisanej przez wystawcę. Jeżeli wystawca odmawia umieszczenia wizy lub daty, posiadacz winien założyć protest, a od daty protestu zaczyna biec czasokres.

Oczywistą jest rzeczą, że nie może być mowy o akceptowaniu wekslu własnego a także o przyjęciu przez wyręczenie.

Weksel własny przedstawia się do zapłaty wystawcy, a do zapłaty tej odnoszą się te same przepisy co do weksla trasowanego. Zwrotne poszukiwanie może mieć miejsce dopiero po przedstawieniu do zapłaty wekslu wystawcy albo przed płatnością, w razie niepewnej jego wypłacalności i zazwyczaj dopiero po założeniu protestu (wyjątek konkurs do majątku wystawcy i klauzula bez protestu). Wystawca przy zwrotnem poszukiwaniu nie jest zwrotnie zobowiązanym, bo jest dłużnikiem głównym. Przy zapłacie przez wyręczenie wystawca nie może umieszczać adresu w potrzebie, ani być wyręczycielem. Nie mają zastosowania przy wekslach własnych wtóropisy i dlatego nazywają się one sola wekslami, a gdyby przy wekslu własnym wystawiono kilka egzemplarzy ponumerowanych, jako pierwszy, drugi — każdy z nich uchodziłby za odrębny weksel — natomiast można sporządzać odpisy wekslu własnego. Przy przedawnieniu, roszczenie przeciwko wystawcy przedawnia się w przeciągu 3-ch lat.

Roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia dopuszczalne przeciwko wystawcy. Protest z powodu niezapłaty iub niepewnej wypłacalności zakłada się przeciwko wystawcy. Uznanie wekslu za umorzony, jak przy wekslu trasowanym.

WZÓR WEKSLA TRASOWANEGO WRAZ Z AKCEPTEM, INDOSEM I POKWITOWANIEM

Lwów, 8 lutego 1925 *Na zł. 525·—*

8 maja 1925 zapłacisz Pan za ten pierwszy weksel na zlecenie p. A. Wańkowskiego kwotę złotych pięćsetdwadzieściapięć, wartość w rachunku i wstawisz Pan na rachunek wedle zawiadomienia.

F. Kiełkowski

Pan
Mateusz Lizoń
we Lwowie.

przyjęto
Mateusz Lizoń

WZÓR WEKSLA TRASOWANEGO WRAZ Z AKCEPTEM, INDOSEM I POKWITOWANIEM
(odwrotna strona)

Zamiast mnie na zlecenie p. C. Koblera, wartość otrzymałem
Lwów, 10 lutego 1925
A. Wańkowski

Pour acquit.
8 maja 1925
C. Kobler

WZÓR WEKSLA WŁASNEGO.

Lwów, 1 lutego 1925 *Na zł. 1.200—*

Dnia 1 lipca 1925 zapłacę za ten jedyny weksel na zlecenie p. Jana Biela sumę tysiąc-dwieście złotych. Wartość w gotówce otrzymałem.

Alfred Limański

SKALA OPŁAT STEMPLOWYCH OD WEKSLI

przy sumie wekslowej do zł.	wynosi stawka zł.
30	0.10
60	0.20
90	0.30
120	0.40
150	0.50
210	0.70
300	1.—
400	1.20
500	1.50
600	1.80
700	2.10
800	2.40
900	2.70
1.000	3.—

Od każdego dalszego tysiąca przypada opłata 3 zł, przyczem niecały tysiąc liczy się za cały.

WZÓR LISTU Z NOTYFIKACJĄ.

..... *dnia* .....

.....

.....

Niniejszem zawiadamiam Pan...., że poniżej opisany weksel z powodu niezapłacenia został zaprotestowany:

Miejsce wystawienia .....

Kwota .....

Dzień płatności .....

Akceptant .....

Wystawca .....

Żyranci .....

.....

Miejsce płatności i nazwisko domicyljata .....

.....

Adres w potrzebie .....

Koszty protestu i notyfikacji wynoszą

zł. ..... *gr.* .....

Z poważaniem

Lpw. 18172

PROTEST WEKSLOWY

spisany w Borysławiu w sobotę, dnia siedmnastego stycznia roku tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego przez Dra Franciszka Kędzierskiego zastępcę notarjusza Władysława Janiszewskiego w Drohobyczu — na żądanie Banku Dyskontowego Warszawskiego, Ekspozytury w Borysławiu.

Wekslu powyższego wystawczyni Fani Samet do zapłaty okazać nie mogłem, gdyż jej w domu nie zastałem.

Wskutek czego dla braku zapłaty, protest ten założyłem z tem, że w mieszkaniu jej pozostawiłem zawiadomienie o dokonanym proteście.

NALEŻYTOŚĆ

a) czesne	*6 zł*
b) stempel	*2 „*
c) dorożka	*6 „*
d) podatek kom	*1 „*
razem . . .	*15 zł*

Dr. Franciszek Kędzierski *m. p.*

Zastępca notarjusza Janiszewskiego w Drohobyczu, mianowany dekretem Sądu Okręgowego O. IV w Przemyślu z dnia 19 kwietnia 1924 roku. Prez. $\frac{1034}{10\ N/24}$

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ Z DNIA 14 LISTOPADA 1924 ROKU O PRAWIE WEKSLOWEM (DZ. U.R. P. NR. 100, POZ. 926.)

Na mocy art. 1 l. p. 5 i art 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. Nr. 71 poz. 687) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 1924 r. stanowię co następuje:

TYTUŁ I.

WEKSEL TRASOWANY

DZIAŁ I.

WYSTAWIENIE I FORMA WEKSLU.

Art. 1. Weksel trasowany zawiera:

1. nazwę „weksel" w samym tekscie dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
2. polecenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
3. nazwisko osoby, która ma zapłacić (trasata);
4. oznaczenie terminu płatności;
5. oznaczenie miejsca płatności;
6. nazwisko osoby, na której rzecz, lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
7. oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
8. podpis wystawcy.

Art. 2. Nie będzie uważany za weksel trasowany dokument, któremu brak jednej z cech, wskazanych w artykule poprzednim, wyjąwszy przypadki, określone w ustępach następujących.

Weksel bez oznaczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem.

W braku osobnego oznaczenia miejsca, wymienione obok nazwiska trasata, uważa się za miejsce płatności oraz za miejsce zamieszkania trasata.

Weksel, nie zawierający miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu, podanem obok nazwiska wystawcy.

Kto umieścił podpis na dokumencie, który nie zawierał wszystkich cech wekslu trasowanego, odpowiada wekslowo, chyba, że udowodni, że dokument później wypełniono niezgodnie z jego wolą. Wobec nabywcy w dobrej wierze, na którego weksel przeszedł po wypełnieniu, odpowiada pomimo nieprawnego wypełnienia.

Art. 3. Weksel może opiewać na własne zlecenie wystawcy. Trasatem może być sam wystawca.

Weksel może być wystawiony na rachunek osoby trzeciej.

Art. 4. Weksel może być płatny u osoby trzeciej bądź w miejscu zamieszkania trasata, bądź w innem miejscu (weksel umiejscowiony).

Art. 5. W wekslu płatnym za okazaniem, lub w pewien czas po okazaniu może wystawca zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej. W każdym innym wekslu takie zastrzeżenie uważa się za nienapisane.

Stopa procentowa powinna być określona w wekslu, w braku jej określenia stosuje się procent prawny (ustawowy).

Odsetki biegną od daty wystawienia wekslu, jeżeli nie wskazano innej daty.

Art. 6. Weksel, w którym sumę wekslową wypisano głoskami i liczbami, w razie różnicy ważny jest na sumę, wypisaną głoskami.

W razie różnicy sum, wypisanych kilkakrotnie głoskami i kilkakrotnie liczbami, weksel jest ważny na sumę mniejszą.

Art. 7. Jeżeli na wekslu znajdują się podpisy osób niezdolnych do zaciągania zobowiązań, zobowiązania z innych podpisów są mimo to ważne.

Art. 8. Kto podpisał weksel jako zastępca innej osoby, nie będąc do zastępstwa upoważnionym, odpowiada sam wekslowo.

Również zastępca, który przekroczył zakres swego upoważnienia, odpowiada w pełni za zobowiązanie wekslowe.

Art. 9. Wystawca odpowiada za przyjęcie i zapłatę wekslu.

Od odpowiedzialności za przyjęcie wystawca może się zwolnić; zastrzeżenie, którem się zwalnia od odpowiedzialności za zapłatę, uważa się za nienapisane.

DZIAŁ II.

INDOS.

Art. 10. Każdy weksel można przenieść przez indos, chociażby nie opiewał wyraźnie na zlecenie.

Jeżeli wystawca umieścił w wekslu wyrazy „nie na zlecenie", lub inne zastrzeżenie równoznaczne, można przenieść weksel tylko w formie i ze skutkami zwykłej cesji.

Weksel można indosować także na trasata bez względu na to, czy weksel przyjął, czy nie, na wystawcę, lub każdego innego wekslowo zobowiązanego. Mogą oni weksel dalej indosować.

Art. 11. Indos powinien być bezwarunkowy. Warunki od których uzależniono indos, uważa się za nienapisane.

Indos częściowy jest nieważny.

Nieważny jest również indos na okaziciela.

Art. 12. Indos powinien być wypisany na wekslu lub na złączonej z nim karcie dodatkowej (przydłużku) i podpisany przez indosanta.

Indos jest ważny i wtedy, gdy indosatarjusz nie jest oznaczony, albo gdy indosant ograniczył się do samego podpisu swego na odwrotnej stronie wekslu, lub przydłużka (indos otwarty czyli in blanco).

Art. 13. Indos przenosi wszystkie prawa z wekslu.

Jeżeli indos jest in blanco, posiadacz wekslu może:

1. wypełnić indos nazwiskiem własnem, lub innej osoby;
2, indosować weksel dalej na inną osobę, lub in blanco;
3. przenieść weksel ua inną osobę, bez wypełnienia indosu in blanco i bez indosowania.

Art. 14. Indosant odpowiada za przyjęcie i zapłatę wekslu w braku przzciwnego zastrzeżenia

Może zabronić dalszego indosowania; w tym przypadku nie odpowiada wobec następnych indosatarjuszy w większym zakresie, niż wobec swego bezpośredniego indosatarjusza.

Art. 15. Będzie uważany za prawnego posiadacza, kto ma weksel i wykaże prawo swoje nieprzerwanym szeregiem indosów, chociażby ostatni indos był in blanco. Gdy po indosie in

blanco następuje dalszy indos, uważa się, że indosant, który go podpisał, nabył weksel na mocy indosu in blanco. Przekreślone indosy uważa się za nieistniejące.

Jeżeli kto przez jakikolwiek wypadek utracił posiadanie wekslu, posiadacz, który wykaże swe prawo według przepisów poprzedniego ustępu, będzie obowiązany do wydania wekslu tylko, gdy go nabył w złej wierze, albo przy nabyciu dopuścił się ciężkiego niedbalstwa.

Art. 16. Przeciw posiadaczowi dłużnik wekslowy nie może zasłaniać się zarzutami, opartemi na swych osobistych stosunkach z wystawcą lub posiadaczami poprzednimi, chyba, że przeniesienie wekslu nastąpiło wskutek porozumienia na szkodę dłużnika.

Art. 17. Jeżeli indos zawiera wzmiankę „waluta do odebrania", „do inkasa", „per procura", lub też inną wzmiankę, oznaczającą tylko pełnomocnictwo (indos zastępczy), natenczas posiadacz może wykonywać wszystkie prawa z wekslu; nie może go jednak indosować inaczej, jak tylko ze skutkami indosu zastępczego.

W tym przypadkn dłużnicy wekslowi mogą zasłaniać się tylko zarzutami, służącemi im przeciwko indosantowi.

Art. 18. Jeżeli indos zawiera wzmiankę „waluta na zabezpieczenie", „waluta w zastaw", lub jakąkolwiek inną wzmiankę, wyrażającą zastaw, posiądacz może wykonywać wszelkie prawa z wekslu; wszelako indos jego ma znaczenie jedynie indosu zastępczego.

Dłużnicy wekslowi nie mogą w tym przypadku zasłaniać się wobec posiadacza zarzutami opartemi na ich stosunkach osobistych z indosantem, wyjąwszy, gdy indos zdziałano wskutek porozumienia na szkodę dłużnika.

Art. 19. Indos po terminie płatności ma te same skutkl, co indos przed terminem. Indos jednak po proteście z powodu niezapłacenia, lub po upływie czasokresu, ustanowionego dla protestu, ma tylko skutki zwykłej cesji.

DZIAŁ III.

PRZYJĘCIE.

Art. 20. Posiadącz wekslu, albo nawet każdy, kto go ma w ręku, może, aż do terminu płatności przedstawić go do przyjęcia trasatowi w jego miejscu zamieszkania.

Art. 21. W każdym wekslu wystawca może zastrzec, iż weksel ma być przedstawiony do przyjęcia z oznaczeniem lub bez oznaczenia czasokresu.

Może w wekslu zabronić przedstawienia do przyjęcia, wyjąwszy gdy chodzi o weksel umiejscowiony, albo płatny w pewien czas po okazaniu.

Może również zastrzec, że przedstawienie do przyjęcia nie może nastąpić przed oznaczonym dniem.

Każdy indosant może zastrzec, że weksel ma być przedstawiony do przyjęcia z oznaczeniem, lub bez oznaczenia czasokresu, chyba, że wystawca zabronił przedstawienia do przyjęcia.

Art. 22. Weksel płatny w pewien czas po okazaniu powinien być przedstawiony do przyjęcia w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wystawienia.

Wystawca może oznaczyć krótszy, lub dłuższy czasokres, Czasokresy takie mogą indosanci skrócić.

Art. 23. Posiadacz nie ma obowiązku pozostawienia w ręku trasata wekslu, przedstawionego do przyjęcia.

Trasat może żądać, aby mu weksel przedstawiono ponownie do przyjęcia nazajutrz po pierwszem przedstawieniu. Osoby zainteresowane mogą tylko wtedy podnosić zarzut, że żądaniu temu nie uczyniono zadość, gdy żądanie stwierdzono w proteście.

Art. 24. Przyjęcie pisze się na wekslu. Wyraża się słowem „przyjęty“, lub innem równoznacznem; podpisuje je trasat. Sam podpis trasata na przedniej stronie wekslu oznacza przyjęcie.

Gdy weksel jest płatny w pewien czas po okazaniu, lub, gdy wskutek szczególnego zastrzeżenia ma być przedstawiony do przyjęcia w czasokresie oznaczonym, przyjęcie powinno być datowane dniem jego dokonania, chyba, że posiadacz żąda, aby było datowane dniem przedstawienia. W celu zwrotnego poszukiwania przeciwko wystawcy i indosantom posiadacz powinien stwierdzić brak daty przez protest dokonany we właściwym czasie.

Art. 25. Przyjęcie powinno być bezwarunkowe; można je wszakże ograniczyć do części sumy wekslowej.

Każde inne odstąpienie od treści wekslu, zamieszczone w przyjęciu, uważa się za odmowę przyjęcia.

Art. 26. Jeżeli wystawca podał w wekslu miejsce zapłaty odmienne od miejsca zamieszkania trasata bez oznaczenia osoby, która ma płacić, należy tę osobę w przyjęciu oznaczyć. W braku

oznaczenia poczytuje się, że akceptant sam zobowiązał się zapłacić w miejscu zapłaty.

Gdy weksel płatny jest w miejscu zamieszkania trasata, tenże może w przyjęciu wskazać lokal, znajdujący się w miejscu, gdzie zapłata powinna być dokonana, lub osobę, która zapłatę w tem miejscu ma uskutecznić.

Art. 27. Przez przyjęcie trasat zobowiązuje się do zapłacenia wekslu w terminie płatności.

W razie niezapłacenia służy posiadaczowi wekslu, chociażby był wystawcą, bezpośrednie roszczenie z wekslu przeciwko akceptantowi o wszystko, czego żądać można z mocy art. 47 i 48.

Art. 28. Jeżeli trasat przekreślił przyjęcie przed zwróceniem wekslu, uważa się, że przyjęcia odmówił; jednakże pomimo przekreślenia trasat odpowiada według treści swego przyjęcia, jeżeli posiadacza wekslu, lub kogokolwiek z podpisanych na wekslu piśmiennie zawiadomił o przyjęciu.

DZIAŁ IV.

PORĘKA WEKSLOWA.

Art. 29. Zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręką wekslową (aval).

Poręczenie może dać osoba trzecia, lub nawet osoba na wekslu podpisana.

Art. 30. Poręczenie umieszcza się na wekslu, albo na karcie dodatkowej (przydłużku).

Wyraża się słowami „poręczam“, lub innym zwrotem równoznacznym; podpisuje je poręczyciel.

Sam podpis na przedniej stronie uważa się za porękę, wyjąwszy, gdy chodzi o podpis wystawcy lub trasata.

Poręczyciel wskaże, za kogo ręczy. W braku takiej wskazówki uważa się, że porękę dał za wystawcę.

Art. 31. Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył.

Zobowiązanie jego jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie za które ręczy, było nieważne z jakiejkolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.

Poręczyciel wekslowy, który zapłacił weksel, ma prawo poszukiwania zwrotnego wobec osoby za którą ręczył, i wobec jej poprzedników.

DZIAŁ V.

PŁATNOŚĆ.

Art. 32. Weksel trasowany może być płatny;
w oznaczonym dniu,
w pewien czas po dacie,
za okazaniem,
w pewien czas po okazaniu,
na targach (jarmarkach) powszechnych.

Dokument z innemi terminami płatności, lub kilku terminami, nie będzie uważany za weksel, chociażby nawet posiadał inne cechy wekslu.

Art. 33. Weksel za okazaniem jest płatny przy przedstawieniu. Powinien być przedstawiony do zapłaty w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wystawienia. Wystawca może oznaczyć krótszy czasokres. Czasokresy takie mogą indosanci skrócić.

Art. 34. Termin płatności wekslu płatnego w pewien czas po okazaniu określa się podług daty przyjęcia lub protestu.

Jeżeli nie było protestu, przyjęcie niedatowane, uważa się wobec akceptanta za dokonane w ostatnim dniu czasokresu, ustawowego lub umownego, wyznaczonego do przedstawienia.

Art. 35. Termin płatności wekslu, opiewającego na jeden lub kilka miesięcy po dacie lub okazaniu, przypada na odpowiedni dzień tego miesiąca, w którym zapłata ma być dokonana. W braku takiego dnia, weksel jest płatny w ostatnim dniu miesiąca.

Gdy weksel opiewa na jeden, lub kilka miesięcy i pół miemiąca po dacie lub okazaniu, liczy się naprzód miesiące całe.

Jeżeli płatność wekslu oznaczoną jest na początek, środek (połowę stycznia, połowę lutego i t. d.), lub koniec miesiąca, rozumie się pierwszy, piętnasty, lub ostatni dzień miesiąca.

Określenie „ośm dni", lub „piętnaście dni" wyraża nie jeden lub dwa tygodnie, lecz przeciąg całych ośmiu lub piętnastu dni.

Określenie „pół miesiąca" oznacza piętnaście dni.

Termin płatności weksli targowych (jarmarcznych) przypada w przeddzień zamknięcia targu, wyjąwszy, gdy targ trwa tylko jeden dzień.

Art. 36. Gdy weksel jest płatny w oznaczonym dniu w miejscu gdzie obowiązuje kalendarz odmienny od kalendarza miejsca wystawienia, uważa się datę płatności za określoną według kalendarza miejsca płatności.

Przy wekslu przekazanym z jednego miejsca na inne, w którem obowiązuje kalendarz odmienny, a płatnym w pewien czas po dacie, przelicza się dzień wystawienia na dzień, odpowiadający kalendarzowi miejsca płatności, i podług tego oznacza termin płatności.

Zasada poprzedniego ustępu stosuje się także do obliczania czasokresów przedstawienia weksli.

Przepisy te nie mają zastosowania, jeżeli z zastrzeżenia w wekslu lub wogóle z jego treści wynika, że chciano zastosować inne zasady.

DZIAŁ VI.

ZAPŁATA.

Art. 37. Posiadacz wekslu powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich.

Przedstawienie wekslu w izbie rozrachunkowej jest równoznaczne z przedstawieniem do zapłaty.

Art. 38. Trasat może przy zapłacie żądać wydania wekslu, pokwitowanego przez posiadacza.

Posiadacz nie może odmówić przyjęcia zapłaty częściowej.

W razie częściowej zapłaty trasat może żądać wzmianki o niej na wekslu i osobnego pokwitowania.

Art. 39. Posiadacz wekslu nie ma obowiązku przyjmowania zapłaty przed płatnością.

Trasat, który płaci przed płatnością, czyni to na własne ryzyko i niebezpieczeństwo.

Kto płaci w terminie płatności, zwolniony jest od zobowiązania, chyba, że dopuścił się podstępu lub ciężkiego niedbalstwa. Obowiązany jest do sprawdzenia prawidłowości szeregu indosów, lecz nie do sprawdzenia podpisów indosantów.

Art. 40. Jeżeli weksel opiewa na walutę, nie mającą obiegu w miejscu płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu wymagalności zapłaty, chyba, że wystawca zastrzegł, iż zapłata ma być uiszczona w oznaczonej walucie (zastrzeżenie zapłaty rzeczywistej w walucie zagranicznej). Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów handlowych miejsca płatności. Wystawca, jednak może na wekslu zastrzec, że suma, przypadająca do zapłaty, ma być obliczona podług

kursu, ustanowionego w wekslu; w tym przypadku sumę tę należy zapłacić w walucie krajowej.

Jeżeli weksel opiewa na walutę, mającą w kraju wystawienia i w kraju zapłaty tę samą nazwę, lecz inną wartość, zachodzi domniemanie, że miano na myśli walutę miejsca płatności.

Art. 41. W przypadku nieprzedstawienia wekslu do zapłaty w czasokresie, oznaczonym w art. 38, każdy dłużnik może złożyć sumę wekslową do depozytu sądu miejsca płatności, na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza.

DZIAŁ VII.

ZWROTNE POSZUKIWANIE Z POWODU NIEPRZYJĘCIA LUB NIEZAPŁACENIA.

Art. 42. Posiadacz wekslu, może wykonywać zwrotne poszukiwanie przeciwko indosantom, wystawcy, tudzież innym dłużnikom wekslowym;

po płatności, jeżeli zapłata nie nastąpiła;

także przed płatnością:

1. jeżeli odmówiono przyjęcia;

2. jeżeli wdrożono postępowanie układowe, lub ogłoszono upadłość trasata bez względu, czy weksel przyjął, czy nie, albo gdy trasat zaprzestał wypłat, lub też przeprowadzono bezskutecznie egzekucję na jego majątku po wystawieniu wekslu;

3. jeżeli wdrożono postępowanie układowe lub ogłoszono upadłość wystawcy wekslu, który zabroniono przedstawiać do przyjęcia.

Art. 43. Odmowa przyjęcia. lub zapłaty powinna być stwierdzona aktem publicznym (protest z powodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia.)

Protest z powodu niezapłacenia powinien być dokonany w dniu wymagalności zapłaty lub w jednym z dwóch następnych dni powszednich.

Protest z powodu nieprzyjęcia powinien być dokonany w czasie, przeznaczonem do przedstawienia wekslu do przyjęcia. Jeżeli w przypadku art. 23 ust. 2, pierwsze przedstawienie nastąpiło w ostatnim dniu czasoskesu, protest może być dokonany jeszcze w dniu następnym.

Protest z powodu nieprzyjęcia zwalnia od przedstawienia do zapłaty i od protestu z powodu niezapłacenia wekslu.

W innych przypadkach art 42. L. 2, może posiadacz wykonywać zwrotne poszukiwanie tylko po przedstawieniu wekslu trasatowi do zapłaty i po dokonaniu protestu.

Art. 44. Posiadacz wekslu powinien o nieprzyjęciu, lub niezapłaceniu zawiadomić swego indosanta i wystawce w ciągu czterech dni powszednich, następujących po dniu protestu, a w przypadku zastrzeżenia „bez kosztów“ po dniu przedstawienia.

Każdy indosant powinien w ciągu dwóch dni podać do wiadomości swojego poprzednika, że otrzymał zawiadomienie, i tak kolejno, aż do wystawcy. Czasokres powyższy biegnie od otrzymania zawiadomienia poprzedniego.

Jeżeli indosant nie wskazał swego adresu, lub adres jest nieczytelny, wystarczy zawiadomienie indosanta który go poprzedza.

Zawiadomienie można uskutecznić w jakikolwiekbądź sposób, nawet przez proste odesłanie wekslu. Obowiązany do zawiadomienia ma udowodnić, że dokonał tego w przepisanym czasie.

Termin jest zachowany, jeśli pismo, zawierające zawiadomienie, oddano na pocztę w ciągu przepisanego czasokresu.

Kto nie zawiadomi w czasie powyżej oznaczonym, nie traci praw z wekslu, odpowiada jednak za szkodę, spowodowaną przez swoje niedbalstwo, tylko do wysokości sumy, na jaką weksel opiewa.

Art. 45. Wystawca albo indosant może przez zastrzeżenie „bez kosztów“, „bez protestu“, lub inne równoznaczne zwolnić posiadacza od protestu z powodu nieprzyjęcia, lub niezapłacenia jako warunku zwrotnego poszukiwania.

Zastrzeżenie takie nie zwalnia posiadacza, ani od przedstawienia wekslu w przepisanym czasie, ani od zawiadomienia poprzedniego indosanta i wystawcy. Dowód niezachowania czasokresu ciąży na tym, kto się na tę okoliczność powołuje wobec posiadacza.

Zastrzeżenie, pochodzące od wystawcy, skuteczne jest wobec wszystkich dłużników wekslowych. Gdyby mimo zastrzeżenia posiadacz dokonał protestu, sam ponosi koszty. Jeżeli zastrzeżenie pochodzi od indosanta, koszty protestu obciążają wszystkich dłużników wekslowych.

Art. 46. Kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie.

Posiadacz może dochodzić roszczeń przeciw jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali.

Takie same prawo ma każdy dłużnik wekslowy, który weksel wykupił.

Dochodzenie sądowe roszczeń przeciw jednemu dłużnikowi nie tamuje dochodzenia przeciw innym, nawet przeciw następcom tego dłużnika, przeciw któremu wpierw skierowano dochodzenie sądowe.

Art. 47. Posiadacz wekslu może żądać od zwrotnie zobowiązanego:

1. nieprzyjętej lub niezapłaconej sumy wekslowej wraz z odsetkami, jeśli je zastrzeżono;

2. procentu prawnego (ustawowego) od dnia płatności;

3. kosztów protestu, zawiadomienia poprzednika i wystawcy, tudzież innych kosztów;

4. prowizji komisowej, która w braku umowy wynosi jedną szóstą od sta od sumy wekslowej i nie może przekroczyć tej stopy w żadnym przypadku.

W przypadku poszukiwania zwrotnego przed płatnością będzie potrącone dyskonto od sumy wekslowej. Dyskonto oblicza się zależnie od wyboru posiadacza według urzędowej stopy (banku biletowego) albo według stopy targowej w dniu zwrotnego poszukiwania w miejscu zamieszkania posiadacza.

Art. 48. Kto weksel wykupił, może żądać od swoich poprzedników:

1. całkowitej sumy zapłaconej:

2. procentu prawnego (ustawowego) od powyższej sumy, licząc od dnia wykupienia wekslu;

3. swoich kosztów;

4. prowizji komisowej od sumy wekslowej, obliczonej według art. 47, L. 4.

Art. 49. Każdy dłużnik wekslowy, przeciwko któremu wykonywa się, lub wykonywać można poszukinanie zwrotne, może żądać, aby mu za zapłatą sumy regresowej wydano weksel, protest, tudzież na koszt dłużnika rachunek pokwitowany.

Indosant, który weksel wykupił, może przekreślić indos własny, oraz indosy swoich następców.

Art. 50. W przypadku poszukiwania zwrotnego po częściowem przyjęciu wekslu ten, kto płaci nieprzyjętą część sumy wekslowej, może żądać stwierdzenia zapłaty na wekslu i osobnego pokwitowania. Nadto posiadacz wekslu wyda mu poświadczony

przez siebie odpis wekslu z protestem, celem umożliwienia dalszego zwrotnego poszukiwania.

Art. 51. Zwrotnie poszukujący może w braku zastrzeżenia przeciwnego wykonać swoję prawo także w ten sposób, że wystawia na jednego ze swych poprzedników nowy nieumiejscowiony weksel, płatny za okazaniem (weksel zwrotny). Weksel zwrotny obejmuje prócz sum, wymienionych w art. 47 i 48 stręczne i opłatę stemplową za weksel zwrotny.

Jeżeli weksel zwrotny wystawia posiadacz wekslu wysokość sumy wekslowej oznaczona będzie podług kursu wekslu za okazaniem, przekazanego z miejsca płatności wekslu pierwotnego na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego. Jeżeli weksel zwrotny wystawia indosant, wysokość sumy wekslowej oznaczona będzie podług kursu wekslu za okazaniem, przekazanego z miejsca zamieszkania wystawcy wekslu zwrotnego na miejsce zamieszkania zwrotnie zobowiązanego.

Art. 52. Po bezskutecznym upływie czasokresów ustanowionych;

do przedstawienia wekslu płatnego za okazaniem, lub w pewien czas po okazaniu;

do protestu z powodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia;

do przedstawienia do zapłaty w razie zastrzeżenia, „bez kosztów", posiadacz traci prawo do indosantów, wystawcy i innych dłużników wekslowych z wyjątkiem akceptanta.

W razie nieprzedstawienia wekslu do przyjęcia w czasie, zastrzeżonym przez wystawcę, posiadacz traci prawo zwrotnego poszukiwania z powodu nieprzyjęcia, jako też niezapłacenia, wyjąwszy, gdyby z treści zastrzeżenia wynikało, że wystawca chciał się jedynie uchylić od odpowiedzialności za przyjęcie.

Jeżeli zastrzeżenie co do czasu przedstawienia uczynił indosant, tylko on może się na nie powołać.

Art. 53. Jeżeli przedstawienie wekslu, albo protest z powodu przeszkody nieprzezwyciężonej (siły wyższej) nie mogą być dokonane w czasokresach przepisanych, czasokresy te przedłużają się.

Posiadacz obowiązany jest zawiadomić bez zwłoki swego indosanta o wypadku siły wyższej i zawiadomienie takie z dodaniem miejsca, daty i swego podpisu zaznaczyć na wekslu, lub na karcie dodatkowej (przydłużku); co do reszty stosuje się postanowienia art. 44.

Po ustaniu siły wyższej, posiadacz wekslu powinien bez zwłoki przedstawić weksel do przyjęcia lub zapłaty; a w razie potrzeby dokonać protestu.

Jeżeli siła wyższa trwa dłużej, niż trzydzieści dni po płatności, można wykonać zwrotne poszukiwanie bez przedstawienia wekslu i bez protestu.

Co do weksli płatnych za okazaniem, lub w pewien czas po okazaniu czasokres trzydziestodniowy biegnie od dnia, w którym posiadacz zawiadomił swego indosanta o wypadku siły wyższej, chociażby nawet zawiadomienie takie nastąpiło jeszcze przed przed upływem terminu przedstawienia.

Za wypadki siły wyższej nie uważa się okoliczności czysto osobistych, dotyczących posiadacza wekslu lub osoby, której zlecił przedstawienie wekslu, lub dokonanie protestu.

DZIAŁ VIII.

WYRĘCZENIE.

Art. 54. Wystawca lub indosant mogą wskazać osobę, która ma przyjąć albo zapłacić weksel w potrzebie.

Weksel można pod warunkami niżej określonemi przyjąć lub zapłacić przez wyręczenie na rzecz któregokolwiek dłużnika wekslowego.

Każda osoba trzecia, nawet trasat lub osoba, już zobowiązana z wekslu, z wyjątkiem akceptanta, mogą być wyręczycielami.

O wyręczeniu wyręczyciel zawiadomi bez zwłoki osobę, którą wyręcza.

1. Przyjęcie przez wyręczenie.

Art. 55. Przyjęcie przez wyręczenie może nastąpić we wszystkich przypadkach poszukiwania zwrotnego przed płatnością, wyjąwszy, gdy chodzi o weksel, którego przedstawienia do przyjęcia zabroniono.

Posiadacz może nie zgodzić się na przyjęcie przez wyręczenie nawet, gdyby było zaofiarowane przez osobę, wskazaną do przyjęcia lub zapłaty w potrzebie.

Jeżeli zgodzi się na przyjęcie przez wyręczenie, traci prawo poszukiwania zwrotnego przed płatnością wekslu przeciw swoim poprzednikom.

Art. 56. Przyjęcie przez wyręczenie umieszcza się na wekslu; podpisuje je wyręczyciel, wskazując, na czyją korzyść wyręczenie

nastąpiło; w braku tej wskazówki przyjęcie uważa się za udzielone na korzyść wystawcy.

Art. 57. Akceptant przez wyręczenie odpowiada wobec posiadacza i następców wyręczonego tak samo, jak ten ostatni.

Pomimo przyjęcia przez wyręczenie, wyręczony i jego poprzednicy mogą za zwrotem sumy, oznaczonej w art. 47, żądać od posiadacza wydania wekslu i protestu, jeżeli go dokonano.

2. Zapłata przez wyręczenie.

Art. 58. Zapłata przez wyręczenie może nastąpić we wszystkich przypadkach, w których można dochodzić poszukiwania zwrotnego przed płatnością lub po płatności wekslu.

Dokonana będzie najpóźniej nazajutrz po ostatnim dniu przepisanym dla protestu z powodu niezapłacenia.

Art. 59. Jeżeli weksel przyjęto przez wyręczenie, albo są w nim wskazane osoby, mające płacić w potrzebie, posiadacz przedstawi weksel w miejscu płatności wszystkim tym osobom i, w razie nieuiszczenia zapłaty przez wyręczenie, dokona protestu, najpóźniej nazajutrz po ostatnim dniu, przepisanym do protestu z powodu niezapłacenia.

W razie niedokonania protestu w tym czasie, ten kto wskazał adres w potrzebie lub na czyją korzyść nastąpiło przyjęcie, tudzież następni indosanci wolni są od odpowiedzialości.

Art. 60. Zapłata przez wyręczenie obejmuje całą sumę, którą miałby zapłacić wyręczony, z wyjątkiem prowizji komisowej, oznaczonej w art. 47, L. 4.

Posiadacz wekslu, który odmawia przyjęcia takiej zapłaty, traci prawo poszukiwania zwrotnego przeciw tym, którzy byliby zwolnieni.

Art. 61. Zapłatę przez wyręczenie stwierdza się pokwitowaniem na wekslu, a zarazem oznacza się osobę, na której korzyść zapłaty dokonano. W braku takiego oznaczenia uważa się, że zapłaty dokonano za wystawcę.

Weksel i protest, jeżeli był dokonany, wręczyć należy płacącemu przez wyręczenie.

Art. 62. Płacący przez wyręczenie wstępuje w prawa posiadacza wekslu przeciw wyręczonemu i jego poprzednikom Nie może jednak dalej wekslu indosować.

Następcy wyręczonego są wolni.

W razie zbiegu kilku ofiarujących zapłatę przez wyręczenie, pierwszeństwo należy się temu, kto przez zapłatę zwalnia największą liczbę dłużników. Kto wbrew temu przepisowi, mimo świadomości stanu rzeczy, płaci przez wyręczenie, traci prawo zwrotnego poszukiwania przeciw tym, którzy byliby zwolnieni.

DZIAŁ IX.
WTÓROPISY I ODPISY WEKSLU.

1. Wtóropisy.

Art. 63. Weksel można wystawić w kilku jednobrzmiących egzemplarzach.

Egzemplarze te ponumerowane będą w samym tekście; w przeciwnym razie każdy z nich uważa się za weksel odrębny.

Każdy posiadacz wekslu może na własny koszt żądać wydania większej ilości egzemplarzy, o ile z wekslu nie wynika, że go wystawiono w jednym egzemplarzu. W tym celu posiadacz ma zwrócić się do swego „indosanta*), który jest obowiązany zwrócić się do swego“ poprzednika i tak dalej, aż do wystawcy. Indosanci obowiązani są do powtórzenia swoich indosów na nowych egzemplarzach.

Art. 64. Zapłata, dokonana na jeden z egzemplarzy, zwalnia nawet wtedy, gdyby nie było na wekslu zastrzeżenia, że taka zapłata pozbawia ważności inne egzemplarze. Wszelako trasat odpowiada z każdego przyjętego przez siebie egzemplarza, którego mu nie zwrócono.

Indosant, który przeniósł egzemplarze na różne osoby, jako też następni indosanci odpowiadają z wszystkich podpisanych przez siebie egzemplarzy, których im nie zwrócono.

Art. 65. Kto przesyła jeden egzemplarz do przyjęcia, powinien oznaczyć na innych egzemplarzach nazwisko osoby, u której ów egzemplarz się znajduje. Osoba ta jest obowiązana wydać go prawnemu posiadaczowi innego egzemplarza.

Gdy wydania odmówi, posiadacz może wykonać poszukiwanie zwrotne tylko po stwierdzeniu przez protest:

1. że egzemplarz przesłany do przyjęcia mimo żądania nie został mu wydany,

2. że na inny egzemplarz nie można było uzyskać przyjęcia lub zapłaty.

*) Tekst sprostowany zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3/III 1925 Dz. ustaw z dnia 14/III 1925 Nr. 26, Poz. 190.

2. Odpisy.

Art. 66. Każdy posiadacz wekslu ma prawo sporządzania z niego odpisów.

Odpis powinien dokładnie odtwarzać oryginał z indosami i wszelkiemi wzmiankami na nim się znajdującemi; powinien oznaczyć, dokąd odpis sięga.

Na odpisie można umieszczać indosy i poręki wekslowe w ten sam sposób i z temi samemi skutkami, jak na oryginale.

Art. 67. Odpis powinien wskazywać osobę, u której znajduje się oryginał. Jest ona zobowiązana wydać oryginał prawnemu posiadaczowi odpisu.

Jeżeli odmówi wydania oryginału, posiadacz odpisu może wykonać zwrotne poszukiwanie przeciw indosantom odpisu tylko po stwierdzeniu przez protest, że pomimo jego żądania nie wydano mu oryginału.

DZIAŁ X.

FAŁSZE.

Art. 68. Sfałszowanie jakiegokolwiek podpisu, nawet wystawcy lub akceptanta nie uchybia ważności innych podpisów.

Art. 69. W razie zmiany tenstu wekslu ci, którzy podpisali go po dokonaniu zmiany, odpowiadają według treści tekstu zmienionego; ci, którzy weksel poprzednio podpisali, odpowiadają według pierwotnego tekstu.

DZIAŁ XI.

PRZEDAWNIENIE.

Art. 70. Roszczenia wekslowe przeciwko akceptantowi przedawniają się w trzy lata od dnia płatności wekslu.

Roszczenia posiadacza wekslu przeciw indosantom i wystawcy przedawniają się w rok od dnia protestu, dokonanego w należytym czasie, zaś w przypadku zastrzeżenia „bez kosztów“ od dnia płatności.

Zwrotne roszczenia indosantów między sobą i przeciwko wystawcy przedawniają się w sześć miesięcy od dnia, w którym indosant wykupił weksel, albo w którym doręczono mu skargę.

Art 71. Przedawnienie roszczeń wekslowych przerywają jedynie i wyłącznie:

a) wytoczenie skargi;

b) zgłoszenie roszczenia wekslowego w postępowaniu układowem lub upadłościowem;

c) oznajmienie sporu lub przypozwanie ze strony pozwanego;

d) uznanie piśmienne roszczenia wekslowego.

Art. 72. Przerwane przedawnienie wekslowe zaczyna biec na nowo:

a) w przypadku wniesienia skargi i nienależytego popierania sporu od ostatniej czynności procesowej; nowe przedawnienie przerywa się przez podjęcie procesu;

b) w przypadku zgłoszenia w postępowaniu układowem lub upadłościowem — od chwili zakończenia postępowania, a w razie zaprzeczenia zgłoszonej wierzytelności — od chwili zaprzeczenia;

c) w przypadku oznajmienia sporu lub przypozwania — od prawomocnego ukończenia sporu;

d) w przypadku uznania — od daty dokumentu.

Art. 73. Przerwa przedawnienia skuteczna jest jedynie wobec tego dłużnika wekslowego, którego dotyczy przyczyna przerwy.

Art. 74. Bieg przedawnienia nie ulega zawieszeniu.

DZIAŁ XII.

ROSZCZENIA Z TUTUŁU NIESŁUSZNEGO WZBOGACENIA.

Art. 75. Wystawca i akceptant, których zobowiązanie wekslowe zgasło wskutek przedawnienia lub zaniedbania czynności zachowawczych, są zobowiązani wobec posiadacza wekslu, o ile z jego szkodą niesłusznie się zbogacili.

Roszczenie z tytułu niesłusznego zbogacenia przedawnia się w trzy lata od dnia zgaśnięcia zobowiązania wekslowego.

DZIAŁ XIII.

PRZEPISY OGÓLNE.

Art. 76. Zobowiązanie wekslowe może zaciągać każdy, o ile może się zobowiązywać według przepisów prawa prywatnego.

Art. 77. Nieumiejący lub niemogący pisać może zastąpić podpis znakiem ręki, który powinien być uwierzytelniony na samym wekslu trybem, w ustawach wskazanym.

Pełnomocnictwo do podpisania wekslu w imieniu nieumiejącego pisać musi być w powyższy sposób uwierzytelnione.

Art. 78. Jeżeli termin płatności wekslu przypada w ustawowym dniu świątecznym, zapłaty domagać się można dopiero w najbliższym dniu powszednim. Również wszystkie inne czynności dotyczące wekslu, w szczególności przedstawienie do przyjęcia i dokonanie protestu, mogą być przedsiębrane jedynie w dniu powszednim.

Jeżeli ostatni dzień czasokresu, w przeciągu którego czynność ma być przedsięwziętą, przypada w ustawowym dniu świątecznym, czasokres przedłuża się do najbliższego dnia powszedniego. Dni świąteczne, przypadające w ciągu czasokresu, mają być wliczone z wyjątkiem czasokresów, wymienionych w art. 37, 43 i 44.

Art 79. Do czasokresów ustawowych lub w wekslu oznaczonych nie wlicza się dnia początkowego.

Nie są dopuszczalne dni ulgowe, ani na podstawie ustawy, ani według uznania sędziego.

DZIAŁ XIV.

KOLIZJA USTAW.

Art. 80. Zdolność osoby do zaciągania zobowiązań wekslowych ocenia się według ustaw państwa, którego jest obywatelem. Jeżeli te ostatnie uznają ustawę innego państwa za właściwą, należy ją zastosować.

Kto według ustawy, określonej w poprzednim ustępie, nie ma zdolności wekslowej, mimo to jest ważnie zobowiązany, jeśli zaciągnął zobowiązanie na obszarze państwa, według którego ustaw posiadałby zdolność wekslową.

Art. 81. Formę oświadczenia wekslowego ocenia się podług ustaw państwa, na którego obszarze oświadczenie było podpisane.

Do ważności zobowiązań, zaciągniętych zagranicą przez obywatela polskiego wobec obywatela polskiego, wystarczy zachowanie przepisów niniejszego prawa.

Art. 82. Formę protestu i czasokresy do protestu, tudzież formę innych czynności potrzebnych do wykonania lub zachowania praw wekslowych ocenia się podług ustaw państwa, na którego obszarze protest ma być dokonany lub czynność przedsięwzięta.

Art. 83. Ważności oświadczeń wekslowych, dokonanych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami niniejszego prawa, nie uwłacza okoliczność, że inne oświadczenia wek-

słowe, dokonane poza obszarem Rzeczypospolitej Polskiej, nie odpowiadają przepisom miejsca ich dokonania, byleby odpowiadały przepisom niniejszego prawa.

DZIAŁ XV.

PROTEST.

Art. 84. Protest sporządza notarjusz lub sąd.

Art. 85. Protest zawiera:

1. nazwisko osoby, która żąda protestu, oraz osoby, przeciw której protest ma być dokonany;

2. stwierdzenie, że osoba, przeciw której protest jest skierowany, nie uczyniła zadość wezwaniu do niej wystosowanemu, wraz z jej oświadczeniem, albo stwierdzenie, że jej nie zastano, albo, że nie można było odnaleźć lokalu jej przedsiębiorstwa lub mieszkania;

3. oznaczenie miejsca i dnia, w którym wezwanie wystosowano, lub bezskutecznie usiłowano wystosować;

4. oznaczenie, ile i jakie egzemplarze wekslu przedstawiono;

5. podpis organu, sporządzającego protest, pieczęć urzędową i liczbę porządkową protestu.

Jeżeli trasat zażąda, aby mu weksel nazajutrz przedstawiono powtórnie do przyjęcia, należy żądanie takie zaznaczyć w proteście.

Art. 86. Przedstawienie wekslu, wezwanie do wydania egzemplarza lub oryginału, tudzież wszystkie inne czynności zachowawcze przedsiębrać należy w braku osobnego wskazania w wekslu — w lokalu przedsiębiorstwa, a gdyby nie można było odszukać takiego lokalu — w mieszkaniu osody, do której wezwanie ma być wystosowane. W innem miejscu n. p. „na giełdzie", można tych czynności dokonać jedynie za zgodą stron interesowanych.

Organ protestujący obowiązany jest przedsiębrać poszukiwania celem wykrycia lokalu przedsiębiorstwa, albo mieszkania osoby, do której wezwanie ma być wystosowane, i odpowiada za szkodę, spowodowaną brakiem należytej staranności lub uwagi. Jednakże zaniedbanie lub niedokładność poszukiwań nie może nigdy stanowić przyczyny nieważności protestu.

Art. 87. Protest należy wypisać na odwrotnej stronie wekslu, albo na osobnej karcie, połączonej z wekslem. Jeżeli na odwrotne

stronie niema żadnych oświadczeń, należy zacząć spisywanie protestu od brzegu w przeciwnym zaś razie bezpośrednio po ostatniem oświadczeniu.

Jeżeli protest ma być spisany albo kontynuowany na osobnej karcie dodatkowej, należy kartę tę połączyć z wekslem w ten sposób, aby nie było wolnych miejsc na odwrotnej stronie wekslu, a połączenie wekslu z kartą dodatkową było przepieczętowane stemplem urzędowym, lub przepisane treścią aktu protestowego.

Art. 88. Jeden dokument protestowy wystarczy nawet wtedy, gdy wezwanie wystosowano na podstawie jednego wekslu do większej liczby osób.

Jeżeli zobowiązanemu przedstawia się równocześnie kilka egzemplarzy wekslu, albo oryginał i odpis, wystarczy umieszczenie protestu na jednym egzemplarzu lub oryginale. Na innych egzemplarzach lub odpisie organ protestujący zaznaczy, gdzie protest zamieszczono, lub, że go umieszczono na oryginale i tę uwagę podpisze.

Art. 89. Jeżeli protest ma być dokonany z powodu częściowej odmowy przyjecia wekslu, należy sporządzić odpis wekslu, zawierający wszystkie indosy i oświadczenia, i wypisać protest na tym odpisie, lub na załączonej z nim karcie dodatkowej, a sporządzenie protestu zaznaczyć na oryginale.

Protest z powodu niewydania oryginału w myśl art. 67 ust. 2 wypisać należy na odpisie, lub na złączonej w nim karcie.

Kartę, zawierającą protest, należy połączyć z odpisem w sposób, wskazany w art. 87 ust. 2.

Art. 90. Organ, sporządzający protest jest upoważniony i obowiązany do odbioru zapłaty i pokwitowania.

Art. 91. Jeżeli organ, sporządzający protest, nie zastanie osoby, do której wezwanie ma być wystosowane, w jej lokalu przedsiębiorstwa lub mieszkaniu, powinien pozostawić tam zawiadomienie o dokonaniu protestu, zawierające nazwisko i miejsce zamieszkania posiadacza wekslu, istotną treść wekslu, nazwisko i lokal urzędowy organu protestującego.

Art. 92. Przy dokonywaniu czynności zachowawczych notarjusz może posługiwać się pomocnikami, którym prezes sądu okręgowego na wniosek notarjusza nada do tego upoważnienie.

Za działalność pomocnika w tym zakresie jest odpowiedzialny notarjusz solidarnie z pomocnikiem.

Art. 93. Organ, sporządzający protest, obowiązany jest przechowywać osobno odpisy protestów wraz z wypisem istotnych cech wekslu, zaopatrzone liczbą porządkową i składać je w porządku chronologicznym, w jakim zostały dokonane.

Interesowanym mogą być na żądanie wydawane proste, lub uwierzytelnione odpisy tych dokumentów.

DZIAŁ XVI.

WEKSLE ZAGINIONE.

Art. 94. Ten, komu weksel zaginął, może żądać od sądu powiatowego (sądu pokoju) miejsca płatności wekslu uznania zaginionego wekslu za umorzony.

We wniosku należy podać istotną treść wekslu, oraz uprawdopodobnić utratę wekslu i interes prawny, który uzasadnia żądanie umorzenia.

Sąd ogłosi w dzienniku, przeznaczonym do ogłoszeń sądowych, tudzież w piśmie miejscowem, przeznaczonem do ogłoszeń rejestrowych, wezwanie, aby posiadacz wekslu zaginionego zgłosił się w przeciągu dni sześćdziesięciu i okazał sądowi weksel.

Czasokres ten biegnie od dnia płatności wekslu, a gdyby wniosek uczyniono po płatności, lub gdyby termin płatności w wekslu nie był oznaczony — od dnia ogłoszenia. Końcowy dzień czasokresu powinien być w ogłoszeniu oznaczony według daty kalendarza.

Jeżeli w przeciągu czasokresu, oznaczonego w wezwaniu, nikt się nie zgłosi z wekslem, sąd wyda orzeczenie, uznające weksel za umorzony.

Jeżeli natomiast posiadacz wekslu zgłosi się przed wydaniem orzeczenia, sąd zaniecha dalszego postępowania po przesłuchaniu interesowanych i po okazaniu wekslu żądającemu umorzenia.

Zarówno o wdrożeniu postępowania, jakoteż o jego wyniku zawiadomi sąd trasata i wszystkich dłużników wekslowych, wskazanych przez żądającego umorzenia wekslu.

Art. 95. Dłużnik wekslowy i trasat, który po otrzymaniu zawiadomienia o wdrożeniu postępowania płaci weksel, czyni to na własne niebezpieczeństwo; wolno mu jednak sumę wekslową złożyć do depozytu sądowego miejsca płatności ze kutkiem, uwalniającym od zobowiązania.

Art 96. Po ogłoszeniu wezwania o okazanie wekslu i po terminie jego płatności, żądający umorzenia może domagać się od akceptanta złożenia do depozytu sądowego albo zapłaty za zabezpieczeniem; prawo wyboru służy dłużnikowi. Złożenie do depozytu zwalnia i w tym przypadku od zobowiązania.

Art. 97. W toku postępowania o umorzenie wekslu można wykonywać zwrotne poszukiwanie przeciw wystawcy i indosantom, jeśli akceptant, a w braku przyjęcia trasat pomimo wezwania nie złoży sumy wekslowej do depozytu sądowego, ani nie dokona zapłaty za zabezpieczeniem. Odmowę należy stwierdzić protestem na podstawie odpisu wekslu. Do poszukiwania zwrotnego stosują się postanowienia artykułu poprzedniego.

Art. 98. Na podstawie orzeczenia, uznającego weksel za umorzony, można wykonywać wszystkie prawa z wekslu.

TYTUŁ II.

WEKSEL WŁASNY.

Art. 99. Weksel własny zawiera:

1. nazwę „weksel“ w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
2. przyrzeczenie bezwarunkowe zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej;
3. oznaczenie terminu płatności;
4. oznaczenie miejsca płatności;
5. nazwisko osoby, na której rzecz, lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
6. oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
7. podpis wystawcy.

Art. 100. Nie będzie uważany za weksel własny dokument, któremu brak jednej z cech, wskazanych w poprzednim artykule, wyjąwszy przypadki, określone w ustępach następujących:

Weksel własny bez ograniczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem.

W braku osobnego oznaczenia miejsce wystawienia wekslu uważa się za miejsce jego płatności, oraz za miejce zamieszkania wystawcy.

Weksel własny, nie zawierający miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu, podanem obok nazwiska wystawcy.

Kto umieścił podpis na dokumencie, który, nie zawierał wszystkich cech wekslu własnego, odpowiada wekslowo, chyba że udowodni, że dokument później wypełniono niezgodnie z jego

wolą. Wobec nabywcy w dobrej wierze, na którego weksel przeszedł po wypełnieniu, odpowiada pomimo nieprawnego wypełnienia.

Art. 101. Do wekslu własnego mają zastosowanie postanowienia o wekslu trasowanym, o ile z istotą tegoż wekslu nie zostają w sprzeczności i odnoszą się do:

indosu (art. 10—19),
poręki wekslowej (art. 29—31),
płatności (art. 32—36),
zapłaty (art. 37—41),
zwrotnego poszukiwania z powodu niezapłacenia (art. 42—49, 51—53),
zapłaty przez wyręczenie (art. 54, 58—62),
odpisów (art. 66—67),
fałszów (art. 68—69),
przedawnienia (art. 70—74),
roszczenia z tytułu niesłusznego zbogacenia się (art. 75),
zdolności wekslowej (art. 76),
podpisu nieumiejącego pisać (art. 77),
dni świątecznych, liczenia czasokresów i zakazu dni ulgowych (art. 78 i 79),
kolizji ustaw (art. 80—83).

Również odnoszą się do wekslu własnego przepisy o wekslu umiejscowionym (art. 4 i 26), o zastrzeżeniu odsetek (art. 5), o różnicach w osnaczeniu sumy wekslowej (art. 6), o skutkach podpisu osoby, nie mającej zdolności wekslowej (art. 7), lub osoby, działającej bez pełnomocnictwa, albo przekraczającej jego granice, (art. 8), o potestach (art. 84—93) z tą różnicą, że protest ma być sporządzony przeciw wystawcy, o wekslach zaginionych (art. 94—98)

Art. 102. Odpowiedzialność wystawcy wekslu własnego jest jest taka sama, jak akceptanta wekslu trasowanego, zarówno co do zakresu, jak i co do czasu trwania.

Weksle własne, opiewające na pewien czas po okazaniu, powinny być przedstawione w ciągu czasokresów, oznaczonych w art. 22 do zaznaczenia wizy. Czasokres po okazaniu zaczyna biec od daty wizy, podpisanej przez wystawcę. Jeżeli wystawca wzbrania się umieścić wizę, lub zaopatrzyć ją datą, odmowę stwierdzić należy protestem (art. 24); od daty protest zaczyna biec czasokres.

TYTUŁ III.

PRZEPISY TYMCZASOWE.

Art. 103. Aż do wydania jednolitej ustawy cywilnej i procesowej pozostają w mocy obowiązującej dotychczasowe przepisy ustaw cywilnych i procesowych, które, prócz wymienionych w art. 70, 71 i 72, także innym środkom procesowym i egzekucyjnym przyznają równy skardze wpływ na rozpoczęcie i przerwę przedawnienia.

W szczególności:

1. na obszarze, na którym obowiązuje niemiecka procedura cywilna, § 209 L. 1, 3, 5 niem. kod. cywilnego, §§ 281 i 693 niem. procedury cywilnej, oraz § 13 rozporządzenia Rady Związkowej z dnia 9. września 1915 r. (Dz. Ustaw Rzeszy str. 562);

2. na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka procedura cywilna, art. XLV ustawy zaprowadzającej procedurę cywilną;

3. na obszarze, na którym obowiązuje rosyjska procedura cywilna, postanowienia procedury cywilnej, dotyczące wniosku o udzielenie klauzuli egzekucyjnej i doręczenia nakazu egzekucyjnego na podstawie wekslu.

DZIAŁ II.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 104. Prawo niniejsze wchodzi w życie dnia 1. stycznia 1925 roku.

Art. 105. Z chwilą wejścia w życie niniejszego prawa tracą moc wszystkie obowiązujące dotąd na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej ustawy, rozporządzenia i dekrety odnoszące się do weksli.

W szczególności tracą moc:

1. ustawa wekslowa austrjacka, wprowadzona pat. ces. z 15. stycznia 1850 r. Dz. p. p. Nr. 51, tudzież wszystkie dotyczące weksli nowele i dodatkowe rozporządzenia;

2. ustawa wekslowa niemiecka z 15. lutego 1850 r. wraz z wszystkiemi nowelami i późniejszemi ustawami;

3. postanowienia francuskiego code de commerce art. 110-189 wraz z wszystkiemi nowelami oraz rozporządzeniem o protestach;

4. ustawa wekslowa rosyjska z 1902 r. wraz wszystkiemi dodatkowemi ustawami.

Art. 106. Zamiast postanowień ustaw wekslowych, powołanych w innych ustawach i rozporządzeniach, wchodzą w życie odpowiednie postanowienia niniejszego prawa.

W szczególności:

1. w art. 182 ust. 5 austr. ust. handlowej wchodzą postanowienia art. 12 i 13 ust. 2 niniejszego prawa;

2. w art. 305 ust. 1 austr. ust. handlowej wchodzą postanowienia art. 12 i 13 ust. 2, 15, 39 ust. 3 niniejszego prawa;

3. w art. 305 ustęp 2 austr. ust. handlowej wchodzą postanowienia art. 94 — 95, 96 ust. 1 i 97 niniejszego prawa;

4. w § 26 ust. 1 austr. ustawy o domach składowych wchodzą postanowienia art. 15 ust. 1 prawa niniejszego;

5. w § 39 ust. 1 tejże ustawy wchodzą postanowienią art. 94 — 97 niniejszego prawa;

6. w § 222 niemieckiej ustawy handlowej wchodzą postanowienia art. 12 i 13 ust. 2 i 15 niniejszego prawa;

7. w § 365 niemieckiej ustawy handlowej wchodzą postanowienia art. 12, 13 ust. 2, 15 i 39 ust. 3 niniejszego prawa.

Art. 107. Prawo niniejsze nie narusza przepisów ustawowych, dotyczących postępowania w sprawach wekslowych, ani też ustaw i rozporządzeń skarbowych o opłatach państwowych i samorządowych od weksli i protestów.

Art. 108. Osobne rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oznaczy dni powszednie, które ze względu na spełnianie czynności wekslowych mają być zrównane z ustawowemi dniami świątecznemi

Art. 109. Oznaczenie organu sądowego oraz godzin dokonywania protestu zastrzega się osobnemu rozporządzeniu, które wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 110. Osobne rozporządzenie, które wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, może wprowadzić sporządzenie protestów przez urzędy pocztowe.

Art. 111. Wykonanie niniejszego prawa powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Różnice między polskiem prawem wekslowem a austryjacką ustawą wekslową.

Najważniejsze w tym względzie różnice są następujące:

1. Wedle ustawy austryjackiej weksel bez podania terminu płatności jest nieważny, wedle prawa polskiego uważa się go za ważny (płatny za okazaniem).

2 Ustawa austrjacka domaga się, by weksel domicylowany był płatny w innem miejscu niż miejsce zamieszkania trasata, natomiast wedle prawa polskiego weksel jest domicylowanym, jeżeli jest płatny nawet w miejscu zamieszkania trasata, jednak u trzeciej osoby.

3. Wedle ustawy austryjackiej weksel, w którym nie podano miejsca wystawienia był nieważny, natomiast wedle prawa polskiego uważa się w takim wypadku za miejsce wystawienia, miejsce podane obok nazwiska wystawcy.

4. Wedle ustawy austryjackiej przyrzeczenie zapłaty odsetek powoduje nieważność wekslu; prawo polskie uważa weksel mimoto za ważny a tylko przyrzeczenie zapłaty odsetek za nienapisane, dopuszczając ponadto zastrzeżenie odsetek przy wekslach okazowych i terminowo-okazowych.

5. Polskie prawo wekslowe wprowadza nowość, że przekazanemu, któremu przedstawiono weksel do przyjęcia przysługuje prawo żądania ponownego przedstawienia nazajutrz.

6. Polskie prawo wekslowe przyznaje w pewnych wypadkach prawo regresu jeszcze przed płatnością wekslu; w tych wypadkach ustawa austryjacka przyznawała jedynie prawo domagania się od poprzedników zabezpieczenia pretensji wekslowej a nie jej zapłaty...

7. W przeciwieństwie do ustawy austryjackiej, wedle prawa polskiego, zwolniony jest posiadacz wekslu od przedstawienia go do zapłaty i protestowania z powodu niezapłaty, gdy weksel zaprotestowano już z powodu nieprzyjęcia.

8) Wedle prawa polskiego posiadacz wekslu zaprotestowanego ma obowiązek zawiadomienia swego poprzednika oraz wystawcy w przeciągu 4 dni powszednich po dniu protestu, wedle ustawy austryjackiej zaś winien posiadacz zawiadomić tylko swego poprzednika i to w przeciągu 2 dni od protestu, przyczem zaniechanie takiego zawiadomienia powoduje także utratę odsetek i kosztów, tak, że można się w tym wypadku domagać tylko samej sumy wekslowej.

9. Wedle ustawy austryackiej vis major nie zwalnia posiadacza wekslu od przedstawiania, protestu i notyfikacji, co ma miejsce wedle prawa polskiego.

10. Wedle prawa polskiego, w razie, gdy na wekslu zaprotestowanym z powodu nieprzyjęcia znajduje się wskazany ręczyciel, posiadacz nie ma obowiązku udać się do niego i żądać odeń

przyjęcia wekslu lecz owszem ma prawo odrzucić zaofiarowane przez niego przyjęcie. Na wręcz odmiennem stanowisku stała austr. ustawa wekslowa.

Dewizy.

Weksle opiewające na obcą walutę i płatne za granicą nazywa się dewizami.

Na kursy dewiz wpływa w pierwszym rzędzie import i eksport towarów. Jeżeli eksport do jakiegoś państwa przewyższa import, kursy odnośnych dewiz będą niższe, jeżeli natomiast import ż jakiegoś kraju przewyższa eksport, kurs dewiz okaże tendencję zwyżkową.

Dewizy są na równi z walutami przedmiotem arbitrażu.

W Polsce istnieje reglamentacja dewizowa, której celem jesti przeciwdziałanie odpływowi kapitałów za granicę. Między innem eksporter krajowy musi część należytości swej złożyć w walutach lub dewizach Bankowi Polskiemu.

Życzliwe przyjęcie z jakiem spotkało się pierwsze wydanie naszej pracy, skłoniło nas do opracowania niniejszego drugiego wydania.

System zachowano ten sam co poprzednio a pewne zmiany spowodowane zostały jużto dalszymi rozważaniami w tym kierunku już też chęcią uwzględnienia świeżo wypowiedzianych przez naukę zapatrywań.

Nie uchybiając pierwotnemu celowi, by rzecz była przystępną dla ogółu staraliśmy się jednak w tym wydaniu poczynić dodatki nadające mu także charakter podręcznika do nauki prawa wekslowego.

Autorowie.

INDEKS:

	Str.
akceptant	32, 15, 64, 34, 42
akceptant zwyczajny	35
adres pomocniczy	32
akceptant przez wyręczenie	71
adres w potrzebie	32, 34, 35, 36
adresat w potrzebie	32, 33
adresant	32
awal	19, 63
awalista	19, 63, 20
akty zachowawcze	27
analfabeta	46, 47
akt formalny	49
amortyzacja wekslu	52, 53
czas płatności	6, 58, 20, 64
czasokresy	47
contra protest	49
data płatności	6, 58
data wystawienia	6, 58
domicyl	9, 59
dzień ulgowy	47, 75
dzień świąteczny	47, 75
dzień powszedni	47, 75
duplikat	38
dzień płatności	47
dzień wymagalności zapłaty	47
dyskont	33, 36
deklaracyjny protest	49
fałsze	41, 73
fałszowanie weksli	41
forma wekslu	5, 58
forma protestu	48, 75
honorant	32
honorat	32
indos zastawniczy	14, 15, 61
indos zastępczy	14, 61
indos in blanco	12, 60
indos	10, 60
indos zupełny	11
indos niezupełny	11
indos powrotny	11, 60
interwencja wekslowa	32
interweniert	32
interwencja dobrowolna	32
jarmarczny weksel	21, 64
klauzule wekslu	5, 58
klauzula waluty	7
klauzula pokrycia	7, 8
klauzula zawiadomienia	8
kopia	40
kolizja ustaw	75
legitymacja	13, 60, 61
lokal zapłaty	18, 62
małoletni	45
marnotrawstwo	46
miejsce płatności	6, 58
miejsce wystawienia	6, 58
międzynarodowe prawo wekslowe	47
notyfikacja	28, 67
notarjusz	49, 76
ograniczone przyjęcie	18
oprocentowanie	9, 10, 59

Str.

okazowy weksel . . . 20, 64, 21
odpis 38, 40, 73
osoba prawna 45
organ sporządzający protest 50, 51, 77
poręka wekslowa 19, 63
przedstawienie do przyjęcia 16, 62, 17
przedawnienie . 42, 43, 44, 73, 74
przydłużek 11, 60
przyjęcie 15, 64, 34
przyjęcie przez wyręczenie 33, 34, 36, 70
przyjemca przez wyręczenie 33, 34, 37
przyjęcie zwyczajne patrz przyjęcie
przyjemca zwyczajny 35
protest 26, 66, 27, **48**, 49, 50, 51, 52, 76, 77
prowizja komisowa . . 28, 68, 36
płacący przez wyręczenie . . 37
podrobienie podpisu 41
przerobienie podpisu 41
przerwa przedawnienia . 44, 73, 74
przyczyna przerwy 44
pełnoletność 45
perkwizycyjny protest . . 49, 51
protest na wiatr 49
poczta 49
remitent 6, 58
rymesa komisowa 7
regres wekslowy 26
regredjent 26
regresat 26
regres przed płatnością . . 26, 66
roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia 35, 44
rachunek zwrotny 29
ritrata 30, 69
sopra protesto 32, 33
siła wyższa 31, 69, 70
skarga z powodu niesłusznego wzbogacenia 45
sąd 49, 52, 76, 78, 95

Str.

teorje wekslu 4
tekst wekslu 42
trazat 6, 58
trasowany weksel 5, 58
trata komisowa 8
umiejscowienie 9, 59
upadły weksel 44
umysłowo chory 45
ustawowy zastępcy 45
waluty zagraniczne . . . 25, 65
wymogi wekslu 5, 58
wystawca 5
wyręczenie 31, 34, 70
wyręczyciel 32, 34, 70
wyręczony 32, 34, 37
weksel zwrotny 30, 69
wtóropis 38, 40, 72
wytoczenie skargi 44, 74
wstrzymanie przedawnienia . 43
własny weksel . . . 53, 54, 79, 80
zakaz przedstawienia do przyjęcia 16, 17
zakaz indosowania . . . 11, 60, 62
zastępca 10, 59
zarzuty 13, 61
zarzut braku zdolności wekslowej 46
zapłata 23, 65
zapłata częściowa 24, 65
zapłata przez wyręczenie 35, 36, 37, 71
żyro 10
złożenie do depozytu . . . 25, 66
zwrotne poszukiwanie . . 25, 66
zdolność wekslowa . . . 45, 47
zakonnicy 46
zasada samodzielności i niezależności oświadczeń wekslowych 46
zlecenie pocztowe 49
zaginione weksle 52, 78

Str 48, 51 zamiast protest perkwirycyjny ma być protest perkwizycyjny.

SPIS RZECZY:

	Str.
Wstęp historyczny	3
Teorje wekslu	4
Wystawienie i forma wekslu	5
Indos	10
Przyjęcie	15
Poręka wekslowa	19
Płatność	20
Zapłata	23
Zwrotne poszukiwanie z powodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia	25
Wyręczenie	31
Wtóropisy i odpisy wekslu	38
Fałsze	41
Przedawnienie	42
Roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia	44
Przepisy ogólne	45
Prawo wekslowe międzynarodowe	47
Protest	48
Weksle zaginione	52
Weksle własne	53
Wzory wekslowe	55
Wzór listu z notyfikacją	57
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 listopada 1924 r. o prawie wekslowem (Dz. U. R. P. Nr. 100 poz. 926)	58
Różnice między polskiem prawem wekslowem a austryjacką ustawą wekslową	82
Dewizy	84

